

GRE ZA TRAJNO AKCIJO

Pogovor s Stjepanom Šaubertom, sekretarjem sveta pri RS ZSS za družbenoekonomske odnose, o vsebini in pomenu nedavnega sestanka predstavni-

kov republiških in pokrajinskih svetov zveze sindikatov in zveznih odborov sindikatov, na katerem so razpravljali o ukrepih za stabilizacijo gospodarstva.

„Zbrali smo se,“ pripoveduje Stjepan Šaubert, „da bi ugotovili, kako uresničujemo sklepe, sprejete pred dobrim mesecem na sestanku zveznega sveta, kaj smo doslej storili in kako se moramo organizirati za prihodno dejavnost. Ugotovili smo, da je akcija za stabilizacijo gospodarstva že usklajena v skoraj vseh delovnih okoljih in da jo uresničujemo v skladu z delovnimi programi. Tam, kjer se za stabilizacijo niso enotno zavzeli, pa je bilo manj uspehov. Na Slovenskem je bilo stabilizacijsko prizadevanje dokaj usklajeno, ustanovili smo koordinacijske odbore in sprejeli enotna izhodišča ter usmeritve, ki veljajo za vse; seveda pa jih v sleherni komuni prilagajajo svojim razmeram.“

TERJAMO, DA O NALOGAH, ROKIH IN O NOSILCIH DEJAVNOSTI GOVORIMO KONKRETNO

Dovolj je bilo posplošenega govorjenja. Na sestanku, o katerem pripoveduje Stjepan Šaubert, so med drugim ugotovili:

„Težave v gospodarjenju se izražajo v večji rasti proizvodjalnih stroškov in v manjši rasti dohodka. Vse, kar je bilo slabega v sedmih mesecih letošnjega leta, naj bi odpravili z določeno družbenopolitično akcijo za ohranitev cen na sedanji ravni, pa tudi za pocenitev nekaterih izdelkov. To, kar smo doslej storili, očitno ne zadošča. Ukrepom zveznega izvršnega sveta o zmanjšanju prometnega davka za nekatere proizvode bi moralo slediti splošno prizadevanje za pocenitev izdelkov. Tudi v delovnih kolektivih.“

KDOR NE SPOŠTUJE SAMOUPRAVNIH DOGOVOROV O CENAH, DRŽI SVOJO ROKO V TUJEM ŽEPU.

„Sindikati zahtevamo, naj bi v vseh organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih spoštovali samoupravne dogovore o cenah. Dejstvo je, da težave, denimo pri stanovanjskih najemninah ali cenah komunalnih storitev, izvirajo iz nespoštovanja dogovorjenega. Vsak naj spoštuje vse tisto, kar je podpisal, hkrati pa se moramo vsi skupaj organizirati tako, da se bomo čimprej naučili, kako naj dobro gospodarimo in učinkovito poslujemo. Redki so primeri, ki znižujejo cene tam, kjer zvezni izvršni svet ni

znižal prometnega davka. Še vedno je preveč zahtev za zvišanje cen, kajti mnogi kolektivi še iščejo svoj izhod iz težav v podražitvi izdelkov.“

DOSEDANJI UKREPI ŠE NE ZAGOTAVLJAJO UČINKOVITEGA STABILIZACIJSKEGA PRIZADEVANJA

„Zlasti velja to za ukrepe, ki naj bi omejili preveliko investicijsko porabo. Na posvetovanju v Beogradu je bilo ugotovljeno, da se obseg nepokritih investicij resda zmanjšuje, predvsem zato, ker je marsikomu pri teh podivjanih investicijah že zmanjkalo denarja. Sindikati pa terjamo, da ob razpravi o upravičenosti investicij, začnemo govoriti tudi o njihovi učinkovitosti, kajti sleherni dinar, vložen v napredek gospodarstva, naj bi se čimprej obrestoval.“

Udeleženci posvetovanja so tudi opozorili vse sindikalne organizacije, da stabilizacijskih hotenj ni moč ločiti od prizadevanj za takšno samoupravo, kot jo terja nova ustava, kajti vse to, čemur zdaj rečemo akcija za stabilizacijo, mora postati naša vsakdanja samoupravna praksa.

JANEZ VOLIČ

DELAVSKA ENOTNOST

30. VIII. 1975 - ŠT. 34. - L. XXXII

SLAVJE NA JESENICAH

Minulo soboto so jeseniški železarji proslavili 25-letnico samoupravljanja, 30-letnico osvoboditve in 40-letnico stavke jeseniških kovinarjev. Slavnostni govornik v halah nove valjarne na Beli je bil France Popit, predsednik CK ZKS. V kulturnem sporedu pa so nastopili še združeni pevski zbori jeseniške in radovljiške občine, pihalni orkester jeseniških železarjev in dramska umetnika Miha Baloh ter Rudi Kosmač. — Foto: M. Živkovič

NAŠA POTA STABILIZACIJE

UKREPI NAJ NE VELJAJO SAMO ZA GOSPODARSTVO!

V gospodarskih delovnih organizacijah občine Nova Gorica z veliko mero zavzetosti in z vso resnostjo izvajajo akcijo za stabilizacijo, medtem ko tega ni mogoče reči za vse delovne skupnosti s področja družbenih dejavnosti. Zlasti v teh bo treba okrepiti prizadevanja za dosledno uresničevanje sprejetih dogovorov, kajti nedopustno je, da bi se nestabilizacijsko vedli prav tisti, ki trošijo denar, ki ga ustvarjajo in za skupne ter splošne potrebe namenjajo proizvodne delovne organizacije.

Taka je ena temeljnih ugotovitev iz ocene poteka akcije za gospodarsko stabilizacijo v občini Nova Gorica, ki smo jo minuli petek lahko slišali na razširjeni seji predsedstva tamkajšnjega občinskega sveta zveze sindikatov.

Tudi v novogoriški občini izvajajo akcijo za stabilizacijo na podoben način kot vseh povsod drugje, seveda ne bi navajali organizacijskih in drugih pristopov k izvedbi te naloge, ki jo vodi občinski koordinacijski odbor. Povemo pa naj, da so člani tega odbora obiskali 36 organizacij v občini (med njimi so bili vse najpomembnejše OZD ter TOZD, ki so polletno poslovanje zaključile z izgubo) in pri tem ugotovili več zelo zanimivih dejstev, ki posredno vplivajo na uspeh stabilizacijskih prizadevanj.

Za proizvodne organizacije velja ugotovitev, da povsod pospešeno analizirajo polletne rezultate gospodarjenja in sprejemajo ukrepe za izboljšanje poslovanja. Zlasti so očitne težnje za zmanjšanje uvoza,

predvsem reprodukcijskih materialov, po drugi strani pa naporu za povečanje izvoza. Kolektivi v svojih stabilizacijskih programih, ki jih ne le izvajajo, ampak sproti tudi dopolnjujejo glede na vsakokratne razmere, poudarjajo tudi skrb za varčevanje ter povečano produktivnost. Čeprav v gorški občini ni mogoče govoriti o ekstenzivnem zaposlovanju, bodo vseeno preverili, kateri kolektivi so se v zadnjem obdobju številčno najbolj okrepili in kako je povečana zaposlenost vplivala na njihove delovne in poslovne rezultate.

Navedena dejstva velja poudariti zaradi tega, ker je gorško gospodarstvo v prvih treh mesecih letos še dosegalo dobre rezultate, nato pa so se začele razmere poslabševati.

Zato lahko rečemo, da se je akcija za stabilizacijo začela pravočasno. Pregled devetmesečnih rezultatov gospodarjenja pa bo nedvomno razkril, ali se tudi v praksi že kažejo posledice naporov za stabilizacijo.

Kaj storiti z delovnimi skupnostmi družbenih dejavnosti, ki se nestabilizacijsko vedejo, smo omenili. Treba pa je povedati, da ne le v njih, pač pa tudi nekaterih gospodarskih organizacijah na pripravljenost za delo in zavzetost za stabilizacijo močno vplivajo tudi slabi medsebojni ali pa neurejeni samoupravni odnosi. Gede tega so poučni primeri treh kolektivov. V tovarni pohištva IZTOK v Mirnu je prišlo do hudih razprtij med najozjim krogom vodilnih delavcev. To je

sprožilo kadrovske probleme, v razreševanje pa so se aktivno vključile subjektivne sile tako v kolektivu kot v občini ter jih, kot je videti, tudi uspešno razrešile. Čeprav smo še v obdobju dopustov in čeprav lesna industrija preživlja težave, pa kljub letnim dopustom skrčeni kolektiv tovarne IZTOK dosega boljše rezultate kot jih je takrat, ko je bila zasedba popolna, razprtije pa v polnem teku.

O problemih v zvezi z zaposlitvijo delavcev Cimosa, ki bi ob takojšnji preselitvi avtomobilske proizvodnje iz Kopra v Šempeter pri Novi Gorici ostali brez zaposlitve, smo v našem listu že pisali. Vendar pa se problemi ne kažejo le s te strani. Šempetrski CIMOS si namreč že dlje brez uspeha prizadeva, da bi postal temeljna organizacija združenega dela. Ko je obrat nastajal, je morda še bila sprejemljiva rešitev, da začasno lahko posluje v sklopu skupnih služb, katerih sedež je v Kopru. Zdaj, ko je redna proizvodnja tako rekoč tik pred zdajci, tako ne gre več.

Hude razprtije, ki jih spremlja osipanje kadrov, pretresajo tudi kolektiv Bolnišnice za predšolsko mladino na Stari gori. Kot so poudarili na razširjeni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov v Novi Gorici, občinski dejavniki tega problema sami nikakor ne morejo razrešiti in zato pričakujejo, da bo vsaj zdaj na razmere poskusila vplivati matična organizacija, to pa je ljubljanski klinični center.

Kot v vseh drugih občinah bodo tudi v Novi Gorici v naslednjem mesecu ocenili rezultate dosedanjih prizadevanj za stabilizacijo in se na tej osnovi dogovorili za nadaljnje ukrepe. Že zdaj pa je očitno, da stabilizacijske akcije v tej občini ne usmerjajo le v zboljšanje poslovnih rezultatov v proizvodnih organizacijah, ampak tudi na vsa tista področja delovanja, vstevši neurejene notranje in samoupravne odnose, ki v posameznih okoljih povzročajo v bistvu nepotrebne težave in zaplete, katerih posledice se odražajo tudi na gospodarjenju.

—mG

Tesnejše sodelovanje

Minuli teden sta se mudila v ČZP Delavska enotnost direktor, glavni in odgovorni urednik Nenad Brkić in Mate Stazić, sekretar NIU Pregled iz Zagreba. Predstavniki obeh sindikalnih časopisno-založniških hiš so izmenjali izkušnje in ugotovitve o obveščanju v novih ustavnih razmerah in še posebej v obdobju uveljavljanja nove ustavne vloge sindikatov. Ob tej priložnosti so se predstavniki obeh hiš dogovorili za tesnejše sodelovanje in izmenjavo informacij med uredništvi Radniških novina in Delavske enotnosti, da bi bila javnost posej boljše seznanjena z delovanjem, izkušnjami in prizadevanji sindikatov v obeh republikah. Tesnejše medsebojno sodelovanje pa nameravata obe časopisno založniški hiši razviti tudi na drugih področjih njune dejavnosti.

nn

SLOVESNOSTI OB 40. OBLETNICI STAVKE JESENIŠKIH KOVINARJEV, 30. OBLETNICI OSVOBODITVE IN 25-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI JESENICE

Vsi skupaj in z združenimi močmi se lotevamo gospodarskih težav

Predsednik CK ZKS France Popit spregovoril zbranim Ješeničanom

Ješeniški železarji, Ješeničani ter okoličani so minulo soboto slovesno proslavili 25-letnico samoupravljanja, 30-letnico osvoboditve in 40-letnico stavke ješeniških kovinarjev. Ob tej priložnosti se je na Ješenicah zvrstilo več prireditev. Med drugim naj omenimo, da so likovni klub Dolik, fotoklub „Andrej Prešeren“, in ješeniško filatelistično društvo pripravili izredno uspele razstave svoje dejavnosti, v športni dvorani pod Mežakljo pa je bila velika kulturno športna prireditev. Osrednja slovesnost je bila v soboto, 23. avgusta ob 11. uri v novi valjarni na Beli. Še pred tem pa so ješeniški železarji omogočili vsem, ki se zanimajo za njihov kolektiv, da so si ogledali proizvodnjo v tej valjarni. Prav ta obisk mnogih občanov je dokazal, da vse Ješenic in precejšen del Gorenjske živi tesno povezan z železarno. V novi valjarni na Beli je proizvodnja valjane pločevine in žice povsem avtomatizirana. Skoraj nikjer ni videti nobenega delavca, proizvodnja pa teče nemoteno. Ješeniški železarji pa ne mirujejo. Poleg sedanje valjarne na Beli so zgradili že nove velike proizvodne dvorane skoraj nepreglednih razsežnosti, kjer bo proizvodnja stekla predvidoma v letu 1977. Oprema, v glavnem amariška, že čaka na montažo. V teh prostorih bodo kot prvi v Jugoslaviji začeli proizvajati med drugim tudi nerjavečo pločevino.

Ješeniški železarji pa so prav nove proizvodne prostore izkoristili za veliko zborovanje, na katerem je zbranim Ješeničanom spregovoril France Popit, predsednik CK ZKS.

DOSEŽENA POLITIČNA ENOTNOST ŽELEZARJEV

France Popit je v svojem govoru najprej obudil spomin na čase, ko se je na Ješenicah rojevalo delavsko gibanje, ko je bilo treba prestati ničkoliko preizkušenj, preden je zmaga napredna socialistična misel. Poudaril je, da je ješeniška stavka pred 40 leti potrdila spoznanje o povezanosti in medsebojni odvisnosti celotnega delavskega razreda. Prispevek ješeniških železarjev naši socialistični revoluciji je neprecenljiv tako v predvojnem in medvojnem obdobju kot po osvoboditvi. Ješeniški železarji so veliko prispevali tudi pri obnovitvi močno porušene dežele. Kljub težavam, ki so nastajale zaradi dotrajane tovarne, pomanjkanja in uvajanja novih delavcev, je proizvodnja skokovito naraščala in dosegla že leta 1947 9000 ton surovega jekla, s čimer smo takrat krili 60 odstotkov jugoslovanskih potreb po jeklu. Še hitrejši vzpon pa je dosegla železarna po uvedbi delavskega samoupravljanja.

KOMUNISTI VEDNO IN POVSOD NEPOMIRLJIVI BORCI

Nato je France Popit spregovoril o prvih rezultatih pokongresne aktivnosti ZK in drugih družbenih dejavnikov in o nekaterih aktualnih nalogah, ki smo se jih lotili v zadnjem času.

„Važni so uspehi pri razvijanju samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela in drugih oblikah združenega dela in sredstev,“ je dejal France Popit. „V boju za dosledno uresničevanje nove ustave Zveza komunistov razkrinkuje in bo razkrinkovala vse tiste, ki si prizadevajo zavestno razvoj samoupravnih odnosov. Ti naj vedo, da bodo komunisti vedno in povsod nepomirljivi borci za resnične samoupravne odnose.“

Za tem pa je predsednik CK ZKS povzel: „Nekateri si prizadevajo natančno stehitati, kaj je v naši družbi dobrega in kaj slabega. Pogosto je moč slišati le črnogledne ocene o družbenopolitičnih razmerah, ki naj bi prekrile vse, kar smo napravili. Verjetno je takšno natančno ocenjevanje potrebno in koristno, vendar je za revolucionarne sile v naši družbi bistveno, da celotna sedanja dejavnost zveze komunistov v veliko večji meri kot do nedavnega sprošča, osmišlja, organizira in povezuje dejavnost in ustvarjalnost delovnih ljudi in da postajajo delovne množice vse bolj materialna sila razvoja naše družbe. Tisti, ki si prizadevajo vse natančno izmeriti, tega ne vedo ali pa nočejo vedeti. Od tod varuštvo, nezaupanje in bojazen, če bodo delavci sposobni sami, brez njihove pomoči prevzeti svojo usodo v svoje roke.“

Zveza komunistov se je obrnila na vse delovne ljudi, da bi se vsi skupaj z združenimi močmi lotili sedanjih gospodarskih težav. Ta naloga je zahtevna in težavna, toda že v nekaj mesecih se je pokazalo, da družbeni dejavniki drugače, veliko bolj resno kot doslej pomagajo razreševati gospodarske probleme. Pri odpravljanju negativnih pojavov v gospodarstvu je zavel nov veter, čeprav se nekateri sedanjim prizadevanjem naše družbe za umiritev neugodnih gospodarskih gibanj še vedno upirajo — skušajo delati po starem. Ne vem, ali počenjajo to zato, ker ne razumejo, za kako pomembne naloge gre, ali pa jim je toliko do birokratskega in tehnokratskega monopola nad oblastjo in z njim povezanimi privilegiji.“

DELAVCI MORAJO GOSPODARITI S CELOTNIM DOHODKOM

France Popit je v svojem govoru opozoril na številne pomembne naloge, ki jih moramo uspešno opraviti, če želimo uravnesiti naš gospodarski razvoj. Med drugim je dejal:

„Politično smo dolžni obračunati s prakso, po kateri naj bi delavci gospodarili samo z osebnimi dohodki. Delavci morajo gospodariti s celotnim dohodkom, saj po ustavi za delavca v združenem delu ni stroška, ki naj bi ga plačevali iz dohodka združenega dela in o katerem delavec ne bi imel pravice neposredno ali posredno odločati. Povedano z drugimi besedami: o slehernem izdatku iz bruto dohodka morajo delavci odločati.“

Še vedno so med nami neumni Tomaži, ki trdijo, da delavci ne bodo združevali dohodka, marveč si ga bodo raje razdelili. Dosedanja praksa samoupravnega razvoja to trditev odločno zavrača. Takšna bojazen pa bo zlasti odveč in neutemeljena potem, ko bomo začeli uresničevati samoupravni koncept planiranja, s pomočjo katerega se bodo delavci sami dogovarjali, kako razporejati dohodek, kam ga vlagati, s kom ga združevati. Povsem razumljivo je, da takšno planiranje ni združljivo z gospodarjenjem, ki ne daje konkretnih rezultatov.

Delavci bodo združevali dohodek zato, da bodo prišli do surovine, hrane, sodobnega transporta, nove tehnologije in do še večjega dohodka na osnovi svojega dela in dela delavcev, s katerimi združujejo sredstva. Razumljivo pa je, da se delavci upirajo združevanju dela in sredstev, če ne vedo, kam sredstva odtokajo in kakšne ekonomske in družbene učinke naj bi s takšnimi naložbami dosegli.

Pri odpravljanju negativnih gospodarskih gibanj nas torej čaka težavno delo, ki pa ga ne nameravamo opraviti s starimi, preživeli prijemmi, z administrativno birokratskimi ukrepi, marveč v skladu z našo ustavno ureditvijo, zavestno dejavnostjo delavskega razreda na čelu z zvezo komunistov ter drugih naprednih dejavnikov v naši družbi. Ustvariti moramo možnosti, v katerih bodo imeli delavci v temeljnih organizacijah in drugih organizacijah združenega dela popoln pregled in nadzor nad gibanjem dohodka.“

V nadaljevanju je France Popit opozoril tudi na to, da se moramo zavzeti za dosledno uveljavitev socialističnega načela delitve po delu, za odpravo neskladij na tem področju, za odpravo teženj po uravnolovki in za boljše spodbujanje visoke storilnosti ter za usklajevanje osebnih dohodkov s storilnostjo in delovnimi uspehi.

ODLIKOVANJA DELAVCEM

Za slavnostnim govorom je sledil kulturni spored, ki so ga izvedli združeni pevski zbori radovljiške in ješeniške občine, pihalni orkester ješeniških železarjev in recitatorji.

Na posebnih svečanosti ob 40-letnici stavke, 25-letnici delavskega samoupravljanja in 30-letnici osvoboditve je sedem delavcev ješeniške železarne dobilo visoka odlikovanja, s katerimi jih je odlikoval predsednik republike Josip Broz Tito za zasluge pri razvoju železarne in socialističnega samoupravljanja. Red dela z zlatim vencem je prejel Peter Kunc, red dela s srebrnim vencem so prejeli Nazif Ljuta, Mato Panjič in Jernej Petač, medaljo zaslug za narod Jože Dreža, medaljo dela pa sta prejela Anton Tušar in Janez Kovačič.

M. ŽIVKOVIČ

- KMALU NA SLOVENSKEM KNJIŽNEM TRGU!
- Peter Toš: SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

V založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4/II, bo v okviru zbirke sindikalna knjižnica izšla že četrta knjižica avtorja Petra Toša »SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA«.

V tem prepotrebem priročniku avtor obširno osvetljuje problematiko samoupravne delavske kontrole v socialistični samoupravni ureditvi, govori o vlogi in nalogah družbenopolitičnih organizacij pri uveljavljanju delavske kontrole, o ustavi in zakonski ureditvi tega področja. V priročniku so podrobneje razčlenjena vprašanja, ki zadevajo vsebino, naloge in cilje delavske kontrole, pa tudi metode in načine delovanja organa samoupravne delavske kontrole ter vprašanja, ki zadevajo neposredno organizacijo samoupravne delavske kontrole.

Se posebej opozarjamo na primer samoupravnega akta o delavski kontroli, ki ga je avtor dodal knjigi kot pripomoček pri normativnem opredeljevanju vprašanj samoupravne delavske kontrole.

To delo iz knjižnice Sindikati (številka 4) »Samoupravna delavska kontrola« lahko naročite s tem, da izpolnite naročilnico in jo pošljete na naslov: ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4/II.

odreži!

Nepreklicno naročam pri ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4/II,

izvodov (z besedo)

brošuro knjižnice Sindikati številka 4 SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA po ceni 20 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov:

potna številka: kraj:

Priimek in ime podpisnika naročilnice:

V Ljubljani 1975

Podpis naročnika (oziroma žig organizacije)

SINDIKATI V AKCIJI

Pred ustanovitvijo klubov samoupravljalcev

Po večletnih razpravah — še posebno živahne so bile v zadnjih dveh letih — se je tudi v Sloveniji pokazala potreba po ustanavljanju klubov samoupravljalcev. Tako bo ena izmed velikih akcij, ki jo za jesen načrtuje republiški svet zveze sindikatov Slovenije, uresničiti to zamisel in domala v vseh slovenskih občinah ustanoviti tovrstne klube.

Kakšen bo klub samoupravljalcev?

Iz vzorca samoupravnega sporazuma, ki so ga pripravili v organizacijskem sektorju RS ZSS in ga na seji izvršnega odbora predsedstva RS ZSS tudi že verificirali, veje zamisel, da bi bil klub samoupravljalcev svojevrstna samoupravna interesna skupnost, ki bi ga ustanovile temeljne in druge organizacije združenega dela ter samoupravne delovne skupnosti z območja posamezne občine. Med ustanovitelji naj bi bile tudi osnovne organizacije sindikata iz teh organizacij in skupnosti, krajevne in samoupravne interesne skupnosti z območja te občine, občinska skupščina, občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij ter delavska univerza.

Po tej zamisli bi bile temeljne funkcije kluba samoupravljalcev, v katerem bi se delavci združevali prek svojih samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti, naslednje:

- omogočiti in organizirati neposredno izmenjavo svojih izkušenj in izkušenj delegatov pri razvijanju vsebine, organizacije in metod samoupravljaljske prakse;
- določati in po dogovoru uresničevati prek delavske univerze in drugih organizacij program družbenopolitičnega pa tudi splošnega izobraževanja in usposabljanja;
- omogočiti in skrbeti za svetovalno in drugo strokovno pomoč samoupravljalcem in njihovim organom pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja in si tako pomoč tudi neposredno organizirati;
- organizirati dokumentacijsko službo samoupravnih aktov in drugega gradiva s področja samoupravljanja ali poskrbeti za dostopnost takega gradiva iz drugih organov ali organizacij;
- dajati pobude in predloge organom zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij ter organom samoupravljanja, organom družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti za napredek samoupravljanja in za reševanje vprašanj in problemov s tega področja;
- omogočiti uresničevanje drugih nalog izobrazne, informativne ali kulturne narave, ki jih z letnim programom ali z drugimi sklepi določijo ustanovitelji kluba.

NAJPOMEMBNEJŠE BO IZOBRAŽEVANJE

„Menimo, da je najpomembnejša od teh funkcij ta, da bi delavci prek kluba samoupravljalcev združevali sredstva za družbenopolitično izobraževanje, določali program le-tega in ga preko delavske univerze in drugih organizacij tudi uresničevali,“ je povedal sekretar RS ZSS za organizacijo Slavko Grčar.

„Samoupravljanje je pri nas temeljni družbeno-ekonomski odnos. Vanj morajo biti vključeni

pravzaprav vsi delavci. Za to pa morajo biti izobraženi. Potrebna je torej institucija, ki bi mogla s stalnim izobraževanjem usposobiti delavce za učinkovite samoupravljalce. S tem seveda drugim dejavnikom, denimo sindikatom ali delavskim univerzam, ne odvzemamo odgovornih nalog, ki jih imajo v procesu izobraževanja delavcev. Nasprotno, želimo le nove oblike, v katerih bi bila akcija družbenopolitičnega izobraževanja bolj organizirana in bolj množična, kot je bila doslej,“ je še dodal Slavko Grčar.

Najvišji organ kluba naj bi bila skupščina njegovih ustanoviteljev. Sestavljali bi jo delegati ustanoviteljev, ki bi jih naj izvolili delavski sveti in drugi pristojni organi. Vsak soustanovitelj bo imel v skupščini po enega delegata. Seveda pa se bo lahko več soustanoviteljev dogovorilo o skupnem predstavniku. Skupščina kluba samoupravljalcev bi se naj sestala vsaj enkrat na leto. Takrat naj bi sprejela akcijski program, v katerem bi bile konkretne naloge kluba, finančni načrt, na predlog delavske univerze in občinskega sveta zveze sindikatov določila program družbenega izobraževanja samoupravljalcev itd.

Vsakdanje delovanje kluba naj bi vodil izvršni odbor, deloval pa bi v najrazličnejših oblikah.

Začetna sredstva za delo kluba samoupravljalcev bodo zagotovili ustanovitelji z ustanovitvenim deležem. Člani kluba bodo plačevali članarino, s katero bo klub kril izdatke za svojo redno dejavnost. Za financiranje družbenega izobraževanja samoupravljalcev bodo v klubu samoupravljalcev združile sredstva vse temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samoupravne delovne skupnosti, SIS, družbenopolitična skupnost in družbenopolitične organizacije.

Takšen bo torej — v grobem povedano — klub samoupravljalcev. Ta vzorec sporazuma je bil že večkrat v obravnavi v različnih telesih: v koordinacijskem odboru za izobraževanje pri republiški konferenci SZDL, v republiškem svetu ZSS, na posvetovanju z direktorji delavskih univerz itd. Zamisel je bila povsod sprejeta kot dobra, predvidena akcija za ustanovitev pa je doživela polno podporo. Vzorec sporazuma bodo sedaj poslali v obravnavo vsem temeljnim in drugim organizacijam združenega dela ter samoupravnim delovnim skupnostim, ki so predvidene kot ustanoviteljice. Na podlagi priporočil bodo potem pripravili dokončno besedilo sporazuma.

Z začetkom leta 1976 naj bi tako klubi samoupravljalcev začeli po vsej Sloveniji. S tem bo uresničen eden izmed številnih sklepov 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, v katerem je rečeno, da se bodo sindikati zavzeli za ustanovitev klubov samoupravljalcev kot posebnih skupnosti delavcev za načrtno usmerjanje družbenih dejavnosti pri razvijanju samoupravljanja, pri večjem uveljavljanju neposrednih interesov delavcev na področju izobraževanja, obveščanja, svetovanja in izmenjavanja izkušenj samoupravljaljske prakse.

D. KRIŽNIK

Člani kolektiva steklarne Boris Kidrič v Rogiški Slatini menijo, da se še niso rešili „vročega poletja“. Zdaj je sicer že popustila najhujša vročina ob pečeh, vendar je pred njimi še razprava o novem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov, ki bi naj omilil nekatere razpone in pravičnejše odmerjal dohodke. Sprejeli so že stabilizacijski program, s katerim „zategujejo“ tudi delovno disciplino, razpravljajo o bodočem razvoju in se poskušajo dokopati do vzrokov, ki so pripeljali do manjše prekinitev dela pred dnevi.

NA VSEM LEPEM – PREKINITEV

Kolektiv steklarne v Rogiški Slatini sodi med tiste delovne kolektive, ki že dolga leta bje uspešen boj na svetovnem tržišču. Rogiški kristal je zaslovel v svetu, steklarji pa so vsa ta leta zavestno sprejemali bremena, ki so še v zvezi s tem porajala. Zategovali so pasove in gradili tovarno, jo posodabljali in opremljali, širili in povečevali.

„Kaže, da so mladi nestrpnjši od nas starejših, kar je po svoje prav in dobro,“ pravi Jože Haložan, predsednik sindikalne konference celotnega kolektiva, ki ima še dva zunanja obrata, in sicer v Kozjem in v Slovenski Bistrici. „V kolektivu si že več let prizadevamo, da bi imel vsak možnost hitrega napredka,

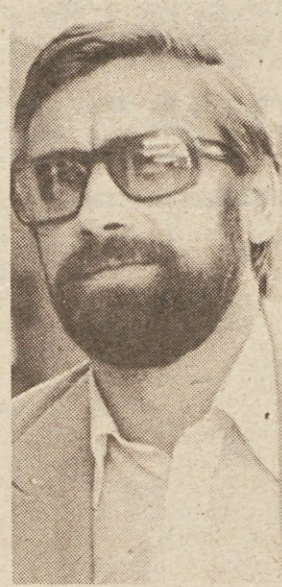
JOŽE HALOŽAN: Kaže, da so mladi nestrpnjši od nas starejših, kar je po svoje tudi prav in dobro...

BRANKO BRAČUN: Fantje so rekli, da ne bodo več delali, to pa zato, ker je naše delo vse premalo plačano...

JOŽE KOVAČIČ: Pravilnik o delitvi smo začeli pripravljati že prej, morda so s tem zadevo le pospešili...

INŽ. JOŽE PELKO: Kar tako povečati osebne dohodke za 10% ne moreš – taka obljuba bi bila demagogija...

● MED STEKLARJI V ROGAŠKI SLATINI

KRISTAL IMA VČASIH NAPAKO

Kako so lepega dne krogljarji pri eni peči prenehali z delom ● Mladi zahtevajo možnosti za hitrejši razvoj in boljše delovne razmere ● Delitev osebnih dohodkov ne more temeljiti na skoraj desetletje starem pravilniku ● Sindikalne organizacije so se tako rekoč čez noč prerodile

seveda, če sam ta napredek želi. Žal popolna modernizacija v naši stroki ni možna, saj bodo še vedno ostale peči in ročno delo. Zaradi tega izredno težkega dela, temperatura ob pečeh preseže tudi sedemdeset stopinj, se le malo mladih odloča ali ostaja v tem poklicu. Za ponazoritev naj povem, da imamo ob pečeh kakih sto delavcev, ki imajo težave s prebavili, čeprav smo v tovarni dokaj dobro uredili prehrano. In tako pride do primerov, ko nekdo, ki je bolj sposoben ali pridnejši, hitreje napreduje in dosega boljše delovne rezultate ter s tem tudi osebne dohodke, njegov sotovariš pa ne. In je zamera tu. Povsem človeško, navsezadnje.

Tako je prišlo tudi do nekakšne prekinitve dela, če temu lahko sploh tako rečemo, ko so lepega jutra ob eni peči, teh pa imamo šest, prenehali z delom krogljarji. In ker so prenehali z delom krogljarji, je zastalo delo celotne brigade. Kolikor sem lahko izvedel, prizadeti niso nehali z delom zaradi kakega posebnega problema, nepravilnosti ali stvari, ki bi jih že dolgo žulila, saj bi potem o tem obvestili samoupravne organe ali politične organizacije. Pravzaprav tudi po nekajurnih razpravah in poznejših analizah nismo mogli ugotoviti bistvenega vzroka za tisto prekinitve. To je bil pri nas prvi primer in zato je bila osuplost toliko večja...

„Fantje so rekli, da ne bodo več delali in pika. To pa zato, ker je naše delo premalo plačano,“ pravi Branko Bračun, steklopihalca, ki je takrat delal v isti brigadi, ki je prenehala z delom.

STAR PRAVILNIK IN ŠE KAJ

„Delo je izredno težko, probleme pa prepočasno rešujemo,“ pravi Bračun. „Poglejte, včasih je steklo slabo in naš učinek občutno manjši, čeprav mi nismo nič krivi. Drugi primer so izdelki, ki so visoko oce-

njeni, čeprav imaš več težjih izdelkov z nižjimi ocenami. Če pa kaj na sestanku rečeš, ti rečejo, da tega pač ne razumeš. Zato tudi ne hodim več na sestanke...“

Bračun po lastni trditvi zasluži nekaj več kot štiri nove tisočake na mesec. Ob pečeh so tudi mojstri, ki zaslužijo pet, šest tisočakov. Trdijo, da bi z boljšo ocenitvijo dela lahko še več zaslužili.

„Dvajset let sem v tovarni in vem, kako je to. Ne trdim, da v devetih letih, kolikor je star naš pravilnik o nagrajevanju, ni prišlo do sprememb, do razponov in razlik. Toda, zakaj ni tega vprašanja sprožil nihče po realni, samoupravni poti. Če se zmenimo vse drugo, zakaj se potem ne bi še to,“ se sprašuje še danes Jože Haložan.

„Za peči delajo naši najboljši delavci, funkcionarji samoupravnih organov, političnih organizacij. V kritičnem času je pri drugi peči na primer delal pihalec, ki je predsednik občinske sindikalne konference, zatem sekretar osnovne organizacije zveze komunistov in funkcionarja mladinske organizacije. In vendar jih ni nihče obvestil o problemu,“ pravi Jože Kovačič, predsednik osnovne sindikalne organizacije pri pečeh. „Tudi mene ni nihče nič vprašal ali obvestil. Zanimivo je tudi to, da so prenehali z delom od šestih peči samo pri eni. To, da niso na probleme sproti opozarjali, jim zamerim. V tovarni sem že 20 let in mi ni vseeno, kaj se v njej dogaja. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov smo začeli pripravljati že prej, morda so s tem svojim dejanjem zadevo samo pospešili – druge spremembe ni!“

SINDIKAT SE JE PREBUDIL

Stabilizacijski ukrepi in omejitve uvoza je prizadela tudi kolektiv rogaške steklarne. Delavci ugotavljajo, da so prizadeti tam, kjer jih to najbolj prizadene: pri

proizvodnji. Za primer navajajo, da so morali zmanjševati proizvodnjo, ker niso smeli uvoziti diamantnih plošč za rezanje kristala. S temi ploščami dosegajo izredno visoko proizvodnjo in neomejene vredne lom. Tarejo jih tudi kadrovske težave. Šele na peti razpis se je javil pravnik, ki bi naj prevzel delo sekretarja. Vlado Mrhar, ki je vrsto let opravljal to odgovorno nalogo, se je upokojil, zdaj vsak dan čaka na novo moč, da bi se lahko povsem poslovil od kolektiva.

„Zaposlujejo veliko ljudi iz okolice, večina teh takoj po končanem delu hiti domov, kjer ima še košček zemlje. Zato je delo v političnih organizacijah okrnjeno,“ ugotavlja Jože Haložan. „Po drugi strani pa je v kolektivu veliko ljudi, ki še dolgo po koncu dela rešuje probleme, ki se vsak dan sproti rojevajo. Sindikalna organizacija se je z novo organiziranostjo prebudila. Izredno delovna je postala tudi samoupravna delavska kontrola. Žal pa se še dogaja, da prizadevnim obešamo še nove funkcije, s čimer samo zmanjšujemo njihovo učinkovitost.“

Naš kolektiv je dosegel izreden razvoj. Pred dvajsetimi leti smo zaposlovali 400 ljudi, zdaj 1.156. Pri tem ne smemo pozabiti, da 70 odstotkov naše proizvodnje izvažamo. To je 70 odstotkov izredne kvalitete, saj smo prav z njo zasloveli v svetu. Žal v steklarski industriji ni urejeno nagrajevanje. Tu ne mislim samo na našo steklaro. Delitev osebnega dohodka ni problem, če imaš na voljo – sredstva, toda pokriva se lahko samo toliko, kolikor je dolga odeja...“

KDO NAJ REŠUJE PROBLEME

„Trenutno nerazporejenost je bilo vzrok za tisto prekinitve,“ pravi inž. Jože Pelko, obratovodja steklarne. „Bil sem z njimi, pogovarjali smo se, vendar v tem pogovoru nismo našli ustrezne rešitve. Kar tako povečati osebne dohodke za deset odstotkov ne moreš, to nam je vsem jasno. Take obljube bi bile čista demagogija.“

Ne trdim, da imamo do potankosti dodelan in edino zveličaven obračun osebnih dohodkov. Prihaja do razlik – in prav je, da to rešimo. Toda to tako vsak mesec sproti rešujemo. Toda doslej ni nihče na nobenem forumu načel tega vprašanja, niti ga zavrgel. Trdim, da je pri steklopihalcu izredno težko doseči tako stopnjo univerzalnosti, da bi lahko danes delal ene izdelke in naslednji dan že druge. Potrebna je določena privajalna doba. Ocena o tem, ali so zaslužki naših glazarjev objektivni ali ne, je težko dati. Tu novotarij ni, ker gre za ročno delo. Težko delo, kjer ima produktivnost svoje meje, ta pa se od človeka do človeka razlikuje. Meni je povsem jasno, da se produktivnost iste brigade v različnih dneh razlikuje. Gre za nešteto vzrokov, ki vplivajo na to: od razpoložanja posameznikov do kvalitete stekla. To so stari problemi, ki bodo v neki meri še ostali, dokler bomo imeli to proizvodnjo.“

Naši sogovorniki so vsi v isti sapi poudarjali, da je bila prekinitve dela neorganizirana, sad trenutnega nerazporejenosti. Hkrati pa so trdili, da prizadeti niso ubrali normalne poti, enake, kot so jo že tolikokrat pred tem, ko so morali reševati za celoten kolektiv resnično velike probleme in se odločati za boljši jutri. Kakorkoli že, tudi prizadeti danes priznavajo, da so se preveč prepustili trenutnim čustvom in da so naredili napako, saj niso niti pripravili niti predlagali konkretne rešitve.

JANEZ SEVER

Knjižice zamenjale kuverte

Koristi, ki jih prinaša izplačevanje osebnih dohodkov na hranilne knjižice tako za banko in delovne organizacije kot tudi za delavce, so na Gorenjskem spoznali že pred leti. Kot prvi v naši državi so namreč pred petimi leti v tedanji Gorenjski kreditni banki začeli vpeljati ta novi način, zato imajo v njem že precej izkušenj in je močno razširjen. Prav zaradi tega so v gorenjski podružnici Ljubljanske banke povsem mirno sprejeli predlog zveznega sekretariata za finance, naj bi osebne dohodke v prihodnje obvezno izplačevali na hranilne knjižice, kar je sicer drugje po bankah vzbudilo precej zaskrbljenosti.

Sedaj prejema osebne dohodke na hranilne knjižice že 59.000 delavcev, ali skoraj 85 odstotkov vseh zaposlenih na Gorenjskem. Še posebno dobro imajo to vpeljano v radovljški, škofje-loški in tržiški občini, kjer ni večje delovne organizacije, v kateri bi delavcem še dajali mesečni zaslužek v kuverte. Predvidevajo, da bodo to kmalu dosegli tudi v kranjski in v jeseniški občini.

Ob koncu julija so imeli zaposleni, ki prejema osebne dohodke na hranilne knjižice, v bankah že 223 milijonov dinarjev, to je četrtno vsega denarja, ki ga imajo prebivalci Gorenjske na hranilnih knjižicah ali na žiro računih. Za gorenjsko gospodarstvo so to precejšnja finančna sredstva, ki jih uporabljajo za kratkoročne kredite in ki jih sedaj skoraj ne bi mogli pogrešati. Ker je pri dodeljevanju teh kreditov odločilno, koliko denarja imajo zaposleni iz posameznih delovnih organizacij na hranilnih knjižicah, so po vseh delovnih organizacijah podprli akcijo za nov način izplačevanja osebnih dohodkov. Za same delavce pa so pomembne tudi obresti od denarja na knjižicah. Lani jih je bilo že skoraj za 9 milijonov dinarjev.

Za tak način izplačevanja osebnih dohodkov je seveda potrebna široka mreža izplačilnih mest. Na Gorenjskem jih imajo skupaj s poštnimi že več kot 60. Kljub temu je ponekod okoli 15. v mesecu še gneča. Zadrego bodo precej omilili, ko bodo na jesen odprli nove bančne poslovalnice v Kranju, na Koroški Beli na Jesenicah in v Lescah. Za prihodnje leto pa načrtujejo nova izplačilna mesta v Bohinjski Bistrici, Cerkljah, Kranju, na Trati pri Škofji Loki in v Begunjah.

Pomembno je tudi to, da v delovnih organizacijah skupaj z nakazilom za mesečni zaslužek na hranilno knjižico dajo zaposlenim tudi manjšo vsoto denarja, ki za dočeka za prve izdatke, tako da ni treba vsem takoj po denar na banko ali na pošto.

Zgledu zaposlenih na Gorenjskem sledijo tudi upokojenci. Sedaj jih že več kot 1200 prejema pokojnine na hranilne knjižice. Zanimivo je, da imajo v poprečju na teh knjižicah prihranjenega še več denarja kot zaposleni.

-ik

● SINDIKAT V ZP
ISKRAZA
VSEBINO
GRE

Bitka za dosledno uveljavitev samoupravnih odnosov ni enostavna niti lahka tudi v sestavljeni organizaciji združenega dela. Zahtevnost nalog namreč terja temeljito presojo predvsem o tem, koliko je že napredovala zavest delavcev v TOZD za nove samoupravne odnose, skladno s tem pa tudi znanje in usposobljenost za obvladovanje njihove vsebine. Akcija mora torej predstavljati prispevek k temu, da se ta zavest, znanje, usposobljenost in pripravljenost za delo še povečajo na temelju konkretnih rezultatov. To je tudi glavni cilj akcije za uresničitev ustavne organiziranosti v ZP Iskra.

To je ena izmed temeljnih ugotovitev 3. seje sindikalne konference ZP Iskra minuli ponedeljek v Ljubljani, ki je bila posvečena ustavni organiziranosti v tej največji slovenski delovni organizaciji. Delegati osnovnih organizacij sindikata so v razpravi opozorili zlasti na to, da je bila sicer prva faza samoupravne organiziranosti v ZP Iskra izpeljana v zastavljenih rokih, vendar je sedaj, ko prehajamo v obdobje izpolnjevanja vsebine samoupravnih odnosov, ostala akcija na pol poti. Vse bolj prihaja do veljave spoznanje, da procesi samoupravne organiziranosti ne morejo biti končani z ustanovitvijo TOZD, posebno še, ker je najbolj pomembna vsebina novih odnosov znotraj temeljnih organizacij združenega dela.

V ZP Iskra se zavedajo tega, pripravljani so tudi na odpore, na katere bodo prav gotovo nateleti v tej akciji. Zato pa bo prav v ZP Iskra potrebna ostra kritičnost do miselnosti o kolektivni lastnini nad družbenimi sredstvi, menežerstva in drugih negativnih pojavov, ki bi utegnili ovirati neposredno odločanje delavcev. Konferenca je med drugim opozorila še na to, da bo združevanje dela in sredstev v SOZD zahtevalo predvsem dobro in učinkovito samoupravo. Tedaj bodo v SOZD tudi naši ustrezne poslovno-organizacijske in samoupravne rešitve, ki so bile doslej bolj ali manj prepuščene odločitvam vodilnih delavcev. Iskane te rešitve je treba po mnenju delegatov OOS spodbujati in terjati v široki samoupravni in politični akciji. Le tako bo politična dejavnost v resnično oporo samoupravljanju.

-iv

AKCIJA RO SINDIKATA DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKE INDUSTRIJE V
GOSPODARSKO OGROŽENIH PODJETJIH

POMOČ V PRAVEM ČASU

V duhu sklepov osmega kongresa zveze sindikatov Slovenije, ki je bil lani v Celju, se je pravkar začela akcija republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije, s katero naj bi pomagal tistim kolektivom iz omenjenih dejavnosti, ki najteže poslujejo. Sklep o akciji je RO sprejel že na svoji seji ob koncu junija letos, potem ko je ocenil rezultate gospodarjenja v tekstilni ter usnjarski industriji Slovenije. V splošnem je položaj teh dveh dejavnosti dokaj kritičen zavrloj velikega porasta stroškov, zmanjševanja izvoza in prodaje doma, povečevanja obveznosti in drugih vzrokov. Posledica vsega tega je naraščanje ne-likvidnosti, padec podjetniške akumulativnosti daleč pod mejo, ki bi se zagotavljala primerno raven razširjene reprodukcije, ter nizki osebni dohodki v mnogih delovnih organizacijah.

Podrobnejša analiza je opozorila, da so v

posebno težkem položaju nekatera manjša podjetja, denimo Toko, Trikon, Tekstilana, Komet, Prevent, Krim, Angora in druga. Vseh je kakih 15.

Člani RO bodo zato te dni obiskali skupaj s predstavniki občinskega sindikalnega sveta vsako podjetje posebej in se v njem s političnim aktivom pomenili o tem, kaj storiti. Prav gotovo bi bilo možno v marsikaterem podjetju (ne le v naštetih) omiliti naraščanje stroškov poslovanja, povečati proizvodnost, privarčevati kaj na račun večje uporabe domačih surovin in pri smotnejši uporabi drugih materialnih sredstev. Namen akcije je spodbuditi ne le odgovorne, pač pa tudi vse delavce v delovnih organizacijah, da v svoji OZD poiščejo vzroke težav in jih z vsemi silami skušajo odpraviti.

rb

DOSLEDNO IN
ODGOVORNO

Predsednik radovljiških sindikatov Marjan Vrabec o stabilizacijskih prizadevanjih v tej gorenjski občini

„V radovljiški občini smo že novembra lani prišli do spoznanja, da imajo veljavo in družbeno potrditev samo taki stabilizacijski programi, ki ne upoštevajo zgolj pomanjkljivosti in napak, temveč nakazujejo predvsem konkretne rešitve. Ko smo ob koncu minulega leta ocenili nekatera gospodarska gibanja kot kritična, smo v družbenopolitičnih organizacijah, najbolj zavzeto pa v sindikatih, sprožili v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela široko akcijo za stabilizacijo. Že tedaj so vse TOZD in OZD pripravile stabilizacijske programe, ki so jih začele takoj uresničevati. Z našo pomočjo so pripravile ukrepe za izboljšanje razmer in določile odgovorne nosilce posameznih nalog. V teh dneh je akciji sledila analiza letošnjih polletnih gospodarskih gibanj v občini, ki jo je pripravil izvršni svet občinske skupščine in ki prav tako opozarja na zelo resne gospodarske probleme ter terja takojšnjo akcijo. Če upoštevamo vse to, smo v Radovljici v polnem organizacijskem zagonu dočakali republiško akcijo za stabilizacijo in jo zad-

nje mesece dosledno izvajamo, tako kot smo se dogovorili. Ko smo preverjali rezultate v novembru začete akcije, smo bili enotnega mnenja, da moramo bitko za stabilizacijo nadaljevati kar se da pospešeno in zavzeto. Tako nam je v pogovoru o stabilizacijskih prizadevanjih v radovljiški občini pripovedoval Marjan Vrabec, predsednik občinskega sindikalnega sveta in vodja delovne skupine za kovinsko-predelovalno industrijo pri občinskem koordinacijskem odboru za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti pri gospodarski stabilizaciji.

„Do kakšnih ugotovitev ste prišli, potem ko ste podrobno proučili gospodarska gibanja v prvih šestih mesecih letos, ki za radovljiško gospodarstvo niso kdove kako spodbudna?“

„Iz ocene gospodarskih gibanj v letošnjem prvem polletju je razvidno, da je v občini industrijska proizvodnja za 10 % presešla planske zadolžitve, predvidene z republiško resolucijo o družbenoekonomskem razvoju v letu 1975. Medtem ko je večina delovnih organizacij izpolnila pričakovanja in dosegla načrtovano stopnjo rasti, beležimo manjšo proizvodnjo v tem času samo v Iskri Lipnica in v Suknu Zapuže. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z rastjo družbenega proizvoda, ki močno zaostaja za predvideno rastjo – namesto 31 % komaj 19 % – predvsem zaradi skromnejše rasti v elektro, lesni, tekstilni, živilski industriji in gozdarstvu. Vzroke za takšno stanje lahko iščemo v naraščanju cen reprodukcijskega materiala ter nekaterih izdelkov in storitev. Precejšen vpliv na

zmanjšanje družbenega proizvoda je imel tudi manjši fizični obseg prodaje. Nedvomno je bila rast družbenega proizvoda precej prizadeta tudi zavrloj manjših investicijskih vlaganj, kot smo načrtovali. Po podatkih SDK je bilo v prvih petih mesecih letos prijavljenih v naši občini le 7 investicij v skupni vrednosti 19.360.000, nedokončanih pa je še 41 investicijskih objektov v vrednosti 709.000 dinarjev. Manjše investicije so predvsem posledica večjega angažiranja sredstev v obratne naložbe.“

„Po vsem tem lahko sodimo, da marsikje ne gre tako, kot ste pričakovali?“

„Ob tem, ko ugotavljamo nižjo rast industrijske proizvodnje, moramo priznati, da se je v zadnjih mesecih precej poslabšala tudi reproduktivna sposobnost našega gospodarstva. Po drugi strani pa se obseg zaposlovanja giblje v mejah, zahtanih z republiško resolucijo in občinskimi smernicami. Toda, če smo s stanjem na tem področju zadovoljni, se ne moremo sprijazniti s pretirano rastjo osebnih dohodkov, ki presega rast produktivnosti dela in slednjič, ugotavljamo, da je v občini v zadnjih mesecih izvoz skupaj s turističnim deviznim prilivom precej presegal vrednost uvoza.“

Delovne organizacije smo takoj opozorili na vse te probleme in zahtevali, da do 15. avgusta pripravijo analizo stanja in ukrepov. Vse so to tudi storile in se obvezale, da bodo dopolnile svoje stabilizacijske programe ter jih začele takoj izvajati. Po prvih ocenah so prišli najdlje v kovinskopredelovalni industriji, še posebej pa v Verigi, v Plamenu.“

-iv

PRESEDNIKI OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA
IN ORGANOV SAMOUPRAVNEGA DELAVSKEGA
NADZORA V DRAVOGRAJSKI OBČINI O DOSEDANJEM
DELU IN PRIHODNIH NALOGAHDelavski nadzor
mora zaživeti

„Občinski svet Zveze sindikatov Dravograd bo storil vse, da delo organov samoupravnega delavskega nadzora v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela v občini Dravograd resnično zaživi. V teh hotenjih bomo dosledni. Če bo treba, bomo pripravili vsak mesec posvetovanja oziroma pogovore s predsedniki osnovnih organizacij sindikata in predsedniki organov samoupravnih delavskih kontrol,“ zatrjuje sekretar dravogradskega sindikata Adi Kralj. Pred časom smo že poročali, da v tej občini koroške regije z delom organov samoupravnega delavskega nadzora niso zadovoljni. Organe so v glavnem ustanovili. To pa je bilo tudi vse, kar so v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela storili, čeprav je pripravil občinski sindikalni svet že spomladi enodnevni seminar za člane teh organov.

Občinski sindikalni svet je zato naročil osnovnim organizacijam sindikata, da podrobno ocenijo delo organov samoupravnega delavskega nadzora ter ugotovijo, zakaj povsod še niso sprejeli pravilnikov in delovnih programov. Te dni pa je pripravil prvo skupno posvetovanje predsednikov osnovnih organizacij sindikata in predsednikov organov samoupravnih delavskih kontrol. Res je, da so sklicali posvetovanje v času dopustov, vendar pa ni mogoče razumeti niti opravičiti tega, da so na posvetovanju manjkali predstavniki večjega števila osnovnih organizacij sindikata in organov samoupravnih delavskih kontrol.

POTREBNA
BO ODLOČNA AKCIJA

Udeleženci posvetovanja so posredovali pregled stanja samoupravne delavske kontrole v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela na območju občine Dravograd. V INDUSTRIJSKEM GRADBENEM MONTAŽNEM PODJETJU „MONTER“ so organ samoupravne delavske kontrole ustanovili, niso pa še pripravili pravilnika za njegovo delo. Splošni službi so naročili, naj ta pravilnik pripravijo, vendar naloge še ni opravila. To pa je tudi temeljni vzrok, da se delavski nadzor v „Monterju“ še ni uveljavil. Poudarjajo, da je za uspešno in učinkovito delo premalo samo določilo o pristojnostih delavskega nadzora v statutu.

V TOVARNI IVERNIIH PLOŠČ OTIŠKI VRH, temeljni organizaciji združenega dela Gozdarstva in lesne industrije, Lesna, Slovenj Gradec se je sestel organ samoupravne delavske kontrole na 3 sejah. Sprejet je tudi pravilnik, vendar delo organa samoupravne delavske kontrole v celoti še ni zaživel.

V MIZARSTVU IN TAPETNIŠTVU, kjer so že sprejeli pravilnik, je organ samoupravnega delavskega nadzora obravnaval dve konkretni zadevi. Med drugim je opozoril, da kalkulacije za nov izdelek niso bile dobre, saj je bilo se-

govo proizvodnjo porabljenega več materiala, kot je bilo predvideno. Preverili pa so tudi obračunavanje kilometrine.

V „AVTOPREVOZU“ kritično ocenjujejo delo samoupravne delavske kontrole, saj se še ni lotila dela. Zdaj pripravljajo pravilnik in predvidijo, da ga bodo že v kratkem sprejeli.

Sodeč po številu sestankov, je bila doslej najbolj prizadevna samoupravna delavska kontrola v CARI-NARNICI, saj se je sestala sedemkrat. V Koroškem zdravstvenem domu Ravne na Koroškem, TEMELJNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA DRAVOGRAD, opravlja naloge delavskega nadzora kar odbor za medsebojna delovna razmerja.

V ELEKTRARNI DRAVOGRAD so izvolili organ samoupravne delavske kontrole.

V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA GOZDARSTVO DRAVOGRAD, Gozdarstva in lesne industrije Lesna Slovenj Gradec pa ugotavljajo, da kolektiv vsa vprašanja rešuje skupno, člani odbora samoupravne delavske kontrole pa so sproti obveščeni o vseh dogajanjih v njihovi temeljni organizaciji združenega dela. V ŽTP – PROMETNA SEKCIJA DRAVOGRAD so organ samoupravne delavske kontrole izvolili, izdelali in sprejeli so pravilnik, v glavnem pa se ukvarjajo predvsem s kontrolo prometa, čeprav so obravnavali tudi sprejemanje in odpuščanje delavcev, delovno disciplino ter delo komisij v GRADBENEM PODJETJU DRAVOGRAD so organ samoupravne delavske kontrole izvolili, sprejeli so pravilnik, to pa je v glavnem tudi vse. V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA ŽAGA DRAVOGRAD Gozdarstva in lesne industrije Lesna, Slovenj Gradec so organ samoupravne delavskega nadzora izvolili, vendar njegovo delo še ni povsem zaživel.

V Dravogradu poudarjajo, da v prizadevanjih, kako bi čimprej resnično zaživel delo organov samoupravne delavskega nadzora, predsedniki osnovnih organizacij sindikata niso v celoti opravili dogovorjenih nalog. V prihodnje bodo morali skupaj z drugimi člani izvršnih odborov posvetiti več pozornosti delu samoupravne delavskega nadzora. Nasploh pa bodo morali izvršni odbori zagotoviti, da bodo delovni ljudje seznanjeni z delom (pa tudi nedelom) organov samoupravnega delavskega nadzora ter da bodo organi takrat, ko je potrebno, tudi resnično ukrepali.

Udeleženci posvetovanja so se dogovorili, da morajo odbori samoupravne delavske kontrole obravnavati teze za organiziranje in delovanje samoupravne delavske kontrole, ki jih je poslal občinski sindikalni svet vsem osnovnim organizacijam sindikata. Od predsednikov osnovnih organizacij sindikata in organov samoupravne delavske kontrole, ki jih na posvetovanje ni bilo, pa so zahtevali, naj takoj poročajo o dosedanjem delu organov samoupravne delavskega nadzora, da bi lahko izoblikovali celovitejšo oceno o trenutnem položaju samoupravne delavske kontrole v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela v občini.

(EK)

PRESEDSTVO RAVENSKIH SINDIKATOV:

VSI ŠE NIMAJO
PROGRAMOV

Na zadnji seji je predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Ravne na Koroškem analiziralo, kako poteka akcija za gospodarsko stabilizacijo v združenem delu Mežiške doline in kako so se v ta prizadevanja vključile osnovne organizacije sindikata. Splošna ugotovitev je, da se delovni ljudje v občini prizadevno vključujejo v akcijo za odpravo slabosti v tekočih gospodarskih gibanjih. Do sredine avgusta je velika večina osnovnih organizacij sindikata (57 od skupaj 67) že obravnavala ukrepe za izboljšanje gospodarjenja.

Konkretna akcijske programe za stabilizacijo so sprejeli v Rudnikih svinca in topilnici Mežica, Železarni Ravne na Koroškem, v temeljni organizaciji združenega dela Gradis Ravne na Koroškem, v Koroškem zdravstvenem domu Ravne na Koroškem, v Obrtnem podjetju Instalator Prevalje, v temeljni organizaciji združenega dela MERX – trgovina

Ravne na Koroškem, v Tovarni lesovine in lepenke Prevalje, pa v lekarnah, v temeljni organizaciji združenega dela Koloniale – Ljudski magazin Prevalje, temeljnih organizacijah združenega dela Gozdarstva in lesne industrije „Lesna“ Slovenj Gradec, Gozdarstvo Ravne na Koroškem in Gozdarstvo Črna na Koroškem ter v Gradbenem podjetju Stavbenik Prevalje. Sprejeti akcijski programi so dokaj konkretni, v njih pa so tudi podrobne zadolžitve za uresničitev sprejetih nalog.

Ker tudi v drugih temeljnih TOZD in OZD v ravenski občini pripravljajo stabilizacijske programe, je predsedstvo občinskega sindikalnega sveta opozorilo vse osnovne organizacije sindikata in vse delovne ljudi v Mežiški dolini, naj posvetijo zdaj vso potrebno pozornost uresničevanju akcijskih programov. Zagotoviti je namreč treba, da bo akcija za stabilizacijo gospodarstva v tej občini koroške regije kar najbolj učinkovita, saj gre za to, da zagotovijo nadaljnji družbenoekonomski razvoj ter višji standard delovnih ljudi in občanov Mežiške doline. (Ma)

VPRAŠANJE:

Ali je možno, da delavcu, ki je invalidsko upokojen, preneha delo brez odpovednega roka, zaradi česar ne more do prenehanja lastnosti delavca v združenem delu izrabiti pripadajočega dopusta za tekoče leto. To se mi je namreč zgodilo, tako da dopusta nisem mogel izkoristiti. Ali je v tem primeru možno, da mi delovna organizacija plača nadomestilo za dopust?

D. Z., Maribor

ODGOVOR:

Pravomočna odločba o nezmožnosti za delo oziroma o invalidski upokojitvi je zakonit razlog za prenehanje lastnosti delavca v združenem delu. Zakon točno določa tudi dan prenehanja te lastnosti, kot pravi, da le-ta preneha z dnem vročitve pravomočne odločbe temeljni organizaciji. Organizacija združenega dela ne le da ni dolžna, celo ne sme pridržati delavcu te lastnosti po preteku tega dneva, kar hkrati

pomeni, da tudi ni potrebe po odpovednem roku. Ker z dne vročitve pravomočne odločbe preneha lastnost delavca v združenem delu po samem zakonu – ne glede na voljo delavca in temeljne organizacije – prenehajo s tem dnem tudi vse pravice delavca iz združenega dela, torej tudi pravica do dopusta, če je delavec pred prenehanjem lastnosti delal v združenem delu in dopusta ni izkoristil, mu je zapadel in mu temeljna organizacija ni dolžna ničesar plačevati iz tega naslova.

M. LIPUŽIČ

DE pravna posvetovalnica
kupon

SVEDSKA Naložbe za izboljšanje delovnega okolja

Švedska je nekakšen radar v današnji krizi in gibanju svetovne konjunkturo. Kot navaja zadnje poročilo OCSE, se je recesija mnogo bolj poglobila in zavlekla, kot je kazalo pred letom dni. Toda napoved vse kaže, da se, čeprav počasi, položaj vendarle izboljšuje. Švedska je doslej z gospodarsko močjo, ki temelji na strukturni in socialni trdnosti, kljubovala učinkom inflacije in posledicam recesije. Ob smotrni uporabi davka na luksuzno porabo je obrzda eksplodirala cen in omejila notranje povpraševanje.

Medtem ko se drugod v Evropi po večini zatekajo k zapiranju trga, omejevanju uvoza in kreditov, je Švedska sprejela program, ki je v dveh letih povsem zbrisal s seznama problemov nezaposlenost, ki ne pretega stotisoč delavcev. Mimo tega je Švedska odprla vrata za nordijsko sodelovanje, pri čemer je omogočila zaposlitev tisočim delavcem, ki so ostali brez dela na Danskem pa tudi na Norveškem.

Medtem ko se drugod po svetu ubadajo v glem s kratkoročnimi problemi, Švede skrbi prihodnost toliko bolj, ker predvidevajo rahlo nazadovanje konjunkturo v drugi polovici tega leta ter poslabšanje gospodarskih gibanj v prihodnjem letu. Očitno gre za zakasnele posledice svetovne recesije, ki pa jim bo švedsko gospodarstvo verjetno učinkoviteje kljubovalo, kot jim kljubujejo v drugih zahodnoevropskih državah. Zlasti švedska industrija je namreč navajena načrtovati dolgoročno, tako da je tudi hušje težave ne morejo zateči nepripravljeno. Ko bo minilo najbolj kritično obdobje, se bo švedsko gospodarstvo, opirajoč se na sposobne in izkušene kadre, lotilo modernizacije ob zmerni porabi sredstev, ki jih neprekinjeno daje na voljo vlada. Švedsko ministrstvo za finance razpolaga z rezervnim skladom v višini 7,9 milijarde din, v katerega so se natekla sredstva večidel iz industrije, ki pa ji je bilo dovoljeno od dobička, ustvarjenega v letu 1974, obdržati 35 % za uresničitev programa, katerega cilj je izboljšati delovno vzdušje. Gre torej za uporabo kapitala, ki bo pripomogel ne le k ohranjanju zaposlenosti delavcev, marveč bo ob ustreznih naložbah tudi omogočil, da bo delovno okolje varnejše in vabljivejše.

Učinki tega in še drugih ukrepov se kažejo tudi v optimizmu podjetnikov kljub odlokom, ki se kažejo na obzorju. Švedov se nikoli ne loti paničnost. V tej deželi imajo inštitut za konjunkturo, njegova naloga pa je čimbolj zanesljivo usmerjati prihodnost – podobno kot radar, ki varno vodi ladjo tudi v temi in megli.

N. Ž.

Pred dnevi so v Luki Koper organizirali poseben seminar za 10 predstavnikov iz luk v Tunisu. Tuniski pristaniški delavci so se na seminarju podrobneje seznanili z organizacijo dela in z upravljanjem v koprskem pristanišču, da bi tako lahko naše izkušnje s pridom uporabili pri delu v domačih lukah. — ZORAN VLAJIC

RECESIJA JE OPLAZILA TUDI ŠVICARSKO GOSPODARSTVO

Skrbi množe prihranke

„Dotaknili smo se najnižje točke konjunktorne krize“... „Že se kažejo znamenja ublaževanja recesijskih težav v letošnjem tretjem četrtletju“... — Takšna in podobna so mnenja udeležencev ankete o perspektivah švicarskega gospodarstva, ki so jo izvedli pred nedavnim.

V Švici sodijo med sektorje, ki jih je najbolj prizadela kriza, predvsem urarska industrija, tekstilna industrija in gradbeništvo. Prvi dve, ki živita predvsem od izvoza, najbolj čutita posledice svetovne recesije ter zaostrene tuje konkurence, zlasti odkar je bil previsoko ovrednoten švicarski frank. V letošnjem prvem tromesečju se je izvoz švicarskih ur zmanjšal za 31,6 % glede na isto lansko obdobje. V vsem letošnjem prvem polletju je Švica izvozila 29,1 milijona ur v skupni vrednosti 1.236 milijonov frankov, medtem ko je v istem lanskem obdobju izvozila 42,6 milijona ur v vrednosti 1.539,8 milijona frankov. Tudi bližnje perspektive so za švicarsko urarsko industrijo skrajno neugodne. Tako so se v tretjem četrtletju občutneje zmanjšala naročila, nazadoval je izvoz, še nadalje pa je opešala proizvodnja. Cene se sicer zlagoma stabilizirajo in obstaja tudi upanje, da bo ta sektor oživel proti koncu tega leta. V letu 1976 naj bi se proizvodnja stabilizirala v višini 65 % tiste, ki so jo v Švici dosegli lani.

Tudi v tekstilnem sektorju je položaj dokaj neugoden. Kljub zmanjšanju proizvodnje za 30 % v prvem četrtletju so se v tovarnah nakopičile zaloge neprodane blaga, kratkoročne perspektive pa so prej ko slej črne.

Gradbeništvo, ki je prvo prešlo udarce recesije in čutilo posledice omejevanja kreditov in oženja trga — zlasti po prepovedi prodaje nepremičnin tujcem, ki bivajo manj kot pet let v Švici — je lani zaznamovalo zmanjšanje obsega gradenj za 12,5 %, letos pa naj bi se gradbena dejavnost skrčila za nadaljnjih 18 do 20 %. Vendar kriza v gradbeništvu za zdaj ni bistveno poslabšala razmer na trgu dela, kar pa je predvsem posledica tega, da oblasti niso obnovile delovnih pogojev 60.000 sezonskim delavcem iz Italije in Španije.

Da bi spodbudila gradbeno dejavnost, je vlada v Bernu v zadnjem času namenila 2 milijardi frankov za javna dela ter je na nekaterih turističnih območjih prepovedala prodajo nepremičnin tujcem, ki ne bivajo stalno v Švici. Mimo tega so banke občutno povečale obseg kreditov za to dejavnost.

Recesija je zajela še druge industrijske sektorje, tako, denimo kemično in še zlasti barvno industrijo, proizvodnjo oblačil in obutve, papirno industrijo in proizvodnjo čokolade. Nobe nih posledic recesije pa ne čutijo farmacevtska, električna in živilska industrija. Tudi turizem še nadalje cvete, čeprav zaznamuje rahel padec prometa v primerjavi s prejšnjimi leti (za okrog 5 %).

Ker je predvsem sezonska tuja delovna sila sredstvo za stabilizacijo trga dela, na področju zaposlovanja v Švici se ni kakih negativnih pojavov. Ob koncu junija je bilo pri posredovalnih cah za delo registriranih le 7.531 brezposelnih, kar je 1000 oseb več kot v maju, hkrati pa je bilo na voljo 3.071 prostih delovnih mest.

Kriza pa se sploh ni dotaknila pglavitnega sektorja financ, to je švicarskega bančništva. Švicarske banke sklepajo še vedno donosne posle in pomenijo najbolj trdne nosilne stebre švicarskega sistema. Ukrepi bernske vlade glede tujih naložb v švicarskih bankah (pasivne obresti v višini 12 % letno) so spodbudili delniške transakcije. Borza zdaj preživlja obdobje konsolidacije. Napredovalo je tudi varčevanje, saj so hranilne vloge ob koncu minulega leta dosegle vrednost nekaj manj kot 98,3 milijarde frankov. Strah pred krizo in negotova prihodnost sta spodbudili že tako gospodarnega poprečnega Švicarja, da je še za 3 % povečal obseg hranilnih vlog. Tako je vrednost hranilnih vlog poprečno na prebivalca narasla na 15.211 frankov. Na vsakih sto Švicarjev odpade po 185 hranilnih knjižic, katerih lastniki po veljavnem zakonu ne morejo biti tujci, ki ne bivajo v švicarski konfederaciji. O naložbah tujcev, ki nekajkratno presega vrednost domačih hranilnih vlog in domačega kapitala, statistični podatki seveda diskretno molčijo.

N. Ž.

DOBIČKI NA RAČUN DEŽEL V RAZVOJU

Mnogim gospodarskim neugodnostim zadnjih let se je pridružilo tudi zmanjšanje obsega trgovine v svetu, in to prvič po drugi svetovni vojni. Z zastojem trgovine postaja brezpredmetna tudi mednarodna delitev dela, zapiranje lokalnih tržišč pa grozi z novimi ekonomskimi spopadi. Kadar se ne trguje, se proizvaja avtarkično, torej neracionalno; vsi želijo izdelovati in prodajati vse, kar pa seveda ne gre, zato se gospodarska in politična napetost v svetu samo še povečuje.

Po podatkih mednarodnega monetarnega sklada izvažajo zahodne industrijske razvite dežele letos precej manj kot lani. Na čelu izvoza so ZR Nemčija, Japonska in Kanada. Še občutneje se je zmanjšal neoz. Posledice pa prizadenejo predvsem nerazvite, ki že več let premalo sodelujejo v svetovni trgovini. Zaradi dražje nafte se je v zadnjem letu v svetovni trgovini povečal samo delež petrolejskih dežel; v enem letu od desetine kar na petino.

Nekateri si brez globlje analize prizadevajo pripisovati vzroke za zaostajanje svetovne trgovine dražji nafti. Proizvajalci nafte so zadnje leto vložili blizu 7,2 milijarde dolarjev v razvoj dežel „tretjega sveta“. Vendar pa številke kažejo, da kljub recesiji, nezaposlenosti in inflaciji v razvitih deželah, multinacionalne družbe — v

vedo, zakaj o tem ne želijo razpravljati. Zadovoljni, ker nekatere njihove družbe veliko zaslužijo, razviti ne vidijo, kako postajajo vedno bolj odvisni od velikih družb.

V. O.

glavne s sedeži v ZDA — zaslužijo z nafto več kot kdajkoli poprej. Ameriške petrolejske družbe so lani povečale promet za dobrih 80 %, zaslužke pa za 39 %.

Zato se nerazviti odločno upirajo poskusom, da bi se z razvitimi pogovarjali samo o nafti, ne pa tudi o novi gospodarski ureditvi; razviti pa dobro

VRTIMO GLOBUS: TURČIJA

PRVI IZVOZNIK DELOVNE SILE

Ko je Kemal Atatürk izvedel v Turčiji revolucijo in poudaril, da „nova turška država ne bo država zavojalcev, marveč da bo turška republika država gospodarstva“, se bržčas ni zavedal, kako skromne in nespodbudne so osnove za gospodarski razvoj države. Leta 1923 je bilo v Turčiji komaj 386 tovarnic in delavnic, ki so zaposlovale manj kot 80.000 delavcev in uslužbencev. Še danes je Turčija bolj kmetijska kot industrijska dežela.

Odločilen skok v razvoju je Turčija dosegla v dvajsetletju 1950–70. Medtem ko se je prebivalstvo povečalo za skoraj štirikrat v primerjavi z dvajsetimi leti, je dohodek na prebivalca v letu 1973 dosegel raven 510 dolarjev. Narodni bruto proizvod, ki je v obdobju 1938–50 zaznamoval porast za komaj 25 %, je v dvajsetletnem obdobju 1950–70 narasel kar za 300 %. V istem obdobju se je delež investicij v družbenem bruto proizvodu dvignil od 9,4 % na 20 %, hkrati pa se je delež kmetijstva v družbenem bruto proizvodu znižal od 40 % na 22 %, medtem ko je delež industrije hkrati narasel na 25 %.

Čeprav je turška gospodarska rast tako močna, pa ne zadovoljuje politikov. Tako je eden od ministrov leta 1972 poudaril, da bo Turčija — če ji ne bo uspelo še pospešiti sedanje gospodarske ekspanzije — potrebovala 2359 let za to, da dohiti industrijsko razvite države. Organi, ki so odgovorni za načrtovanje, so pripravili osnove dolgoročne strategije, ki naj bi Turčiji leta 1995, ko bodo odpravljene vse carinske pregrade med njo in EGS, omogočile, da doseže stopnjo razvoja, na kateri je bila Italija 1970 leta.

Da bi Turčija omenjenega leta dosegla 1500 dolarjev dohodka na prebivalca, bi moralo njeno gospodarstvo zaznamovati ekspanzijsko rast v višini najmanj 9 % letno namesto 7,9 %, kolikor skromneje predvideva petletni razvojni načrt. V ta namen bi se moral delež investicij v narodnem bruto proizvodu v naslednjih 20 letih povečati od 20 % na 40 %, delež kmetijstva pa bi moral v isti primerjavi nazadovati na vsega 10 %, delež industrije pa povečati na 40 %. Mimo tega bi se morala struktura industrijske proizvodnje, v kateri zdaj prevladuje proizvodnja potrošnih dobrin, spremeniti izrazito v korist težke industrije.

Med težavami in problemi, ki onemogočajo trasiranje bodočega razvoja Turčije v opisani smeri, so predvsem pomanjkanje lastnega in premajhna zainteresiranost tujega kapitala za intenzivne in produktivne naložbe zlasti v industriji, dalje usodna odvisnost Turčije od uvoza investicijskih dobrin ter nezadovoljiva struktura izvoza, v kateri še prevladujejo kmetijski proizvodi namesto industrijskih. Tako so od celotnega turškega uvoza v letu 1973 odpadle kar tri četrtine (2,1 milijarde dolarjev) na uvoz investicijske opreme, kar je povzročilo, da je v zunanjetrgovinski bilanci nastal primanjkljaj v višini 900 milijonov dolarjev. Delež industrijskih proizvodov v celotnem turškem izvozu se sicer približuje 40 %, vendar si Turki prizadevajo, da bi ga v nekaj letih podvojili.

Lani je Turčija namenila za uvoz surove nafte 600 milijonov dolarjev, kar je ob četudi skromnih lastnih virov za doščalo za pokritje tretjine potreb. Upoštevati pa je treba, da Turčija svojih energetskih virov skorajda ni izkoristila. Slabo so raziskane rezerve nafte, medtem ko je prav tako izkoriščenih komaj 5 % sicer ogromnih vodnih potencialov.

Nobena skrivnost ni, da danes Turčija v znatni meri financira svoj gospodarski razvoj z denarjem od prihrankov svojih delavcev, zaposlenih v tujini. Tega denarja je bilo leta 1970 200 milijonov, leta 1971 500 milijonov, v letu 1972 kakih 740 milijonov, a v letu 1973 že 1,2 milijarde dolarjev. Lani so se prihranki delavcev, zaposlenih v tujini, ki pa z njimi lahko računa turška država, povzpeli že na skoraj poldrugo milijardo dolarjev. Neblagovni dotok deviz z drugih področij je dosti skromnejši: turizem prinese le kakih 100 milijonov dolarjev letno, medtem ko tudi tujih kreditov ni več kot poprečno za 200 milijonov na leto.

Medtem ko je bila Turčija še leta 1966 na zadnjem mestu med državami izvoznicami delovne sile, je bila lani že na prvem mestu. V obdobju od 1966 do 1973 leta je poldrugi milijon Turkov emigriral v države EGS, Švico in švedsko. Kak milijon Turkov se jih je nastanil v velikih mestih ZR Nemčije. Kot to velja za vse tuje delavce, se je tudi dotok turških delavcev v zahodnoevropske države zmanjšal oziroma ustavil lani, ko so postale občutnejše posledice recesije v zahodnem svetu. Številni turški delavci so se morali vrniti domov. V Turčiji s skrbjo pričakujejo vrnitev poldruga milijona delavcev, če se recesija na Zahodu ne bo v kratkem unesla.

N. Ž.

Lanski razvoj držav SEV

Narodni dohodek držav SEV se je lani zvišal poprečno za 6,5 %. Po državah se je povečal takole: v Bolgariji za 7,5 %, Madžarski za 7 %, v NDR za 6,3 %, na Kubi za 8 %, v Mongoliji za 5,6 %, na Poljskem za nekaj manj kot 10 %, v Romuniji za 12,5 %, v SZ za 5 % in v ČSSR za 5,5 %.

Industrijska proizvodnja se je v celoti povečala za kakih 9 %, pri tem v Bolgariji za 8,5 %, v Madžarski za 8,2 %, v NDR za 7,4 %, na Kubi za 7 %, v Mongoliji za 8,3 %, na Poljskem za 12,2 %, v Romuniji za 15 %, v SZ za 8 % in v ČSSR za 6,2 %. Še posebno visoko rast je zaznamovala kovinskopredelovalna in elektro ter kemična industrija.

V vseh državah SEV se je lani povečal

obseg investicij, in to od 4 % v NDR do 25 % na Poljskem. Narasla je tudi blagovna izmenjava. Izmenjava SZ z drugimi člani SEV je preselila raven, predvideno z večletnimi pogodbami, NDR je povečala zunanjetrgovinsko izmenjavo za 11 %, Kuba za 45 %, Mongolija za 7,2 % in ČSSR za 14,5 %.

Realni dohodek na prebivalca se je povečal v Bolgariji za 5 %, na Madžarskem za 6,6 %, v NDR za 4,8 %, na Poljskem za 8 %. V SZ pa je narasel za 4,2 %, pri čemer so se izdatki iz družbenih skladov porabe zvišali za 6,4 %. V ČSSR se je osebna poraba zvišala za 6 %, izdatki za družbeni standard pa so se hkrati zvišali za 5,6 %.

nž.

● VOJVODINA

ČIMPREJ
PLINOVOD

Vojvodinski izvršni svet je sklenil, da je treba takoj začeti z ureditvijo projekta o gradnji plinovoda vzhodnega dela Jugoslavije. Da bi nadomestili izgubljeni čas in da bi v 1976. letu dokončali prvo fazo gradnje, naj bi letos dela pospešili. Hkrati naj bi opravili vse priprave za nadaljevanje del v drugi fazi — če bodo dosegli nujne sporazume z zainteresiranimi republikami in podjetji.

V prvi fazi je predvidena gradnja plinovoda Horgoš-Paračin, ki bo omogočil oskrbo s plinom mest in velikih industrijskih objektov v Vojvodini in Srbiji, med njimi Novega Sada, Pančeva, Zrenjanina, Sente, Beograda, Smedereva, Kragujevca, Kraljeva in drugih. Skupna poraba plina naj bi v 1980. letu preseгла 2,5 milijarde kub. metrov, leta 1985 pa že 3,3 milijarde. To količino bi zagotovili iz vojvodinskih plinskih polj in uvozom iz Madžarske ter SZ. Vrednost del znaša po sedanjih ocenah — 3,8 milijarde dinarjev, od česar je del posojila zagotovljenega pri mednarodni banki. V drugi fazi pa je predvidena dograditev plinovoda Batajnica-Zvornik, ki naj bi omogočila oskrbo s plinom v Bosni. Po uresničitvi celotnega projekta bo poraba plina v tem delu države dosegla v 1985. letu 4,5 milijarde kubičnih metrov.

ZASLUŽKI IN
ŽIVLJENJSKI
STROŠKI

Poprečni osebni dohodek Jugoslovanov je bil 1974 leta 2477 dinarjev. To je končni podatek, ki ga je dal zvezni zavod za statistiko. Ta osebni dohodek je za 539 din ali 28 % večji od osebnega dohodka leta 1973 in dvakrat večji kot pred štirimi leti (leta 1970 — 1173 din). Toda gospodarstvo ima še naprej nižje poprečne osebne dohodke kot negospodarstvo: 2766 dinarjev ali 346 dinarjev manj. — Največji poprečni osebni dohodek je v Sloveniji

2816 dinarjev, nato na Hrvaškem (2623), v Srbiji (2377), BiH (2376), Črni gori (2192), zadnja pa je Makedonija (2120). Ta vrstni red pa se je v zadnjem času spremenil, tako da je zdaj tretja Srbija, prej pa je bila tretja BiH.

V 1970 letu so osebni dohodki hitreje naraščali od stroškov za 7,4 %, v letu 1971 za 6,4 %, v letu 1972 za 0,4 %, leta 1973 so že zaostajali za 3,7 %, razlika v lanskem letu v škodo življenjske ravni pa je znašala polnih 7 %. Ker uradni podatki ksanijo, je glede gibanja realnih osebnih dohodkov v letošnjem letu možno reči le to, da so se v letošnjem januarju in februarju povečali le za 2 odstotka glede na ista meseca minulega leta. Sodeč po povečevanju življenjskih stroškov, lahko sodimo, da so se tudi letos kazalci osebnih dohodkov zaustavili oziroma prevesili na negativno stran. Tudi v razmerju med osebnimi dohodki v gospodarstvu in negospodarstvu ni prišlo do bistvenih sprememb. Poprečje v negospodarskih dejavnostih v državi je znašalo v prvih mesecih letos 3061 dinarjev, v gospodarstvu pa 2.650 dinarjev. Negospodarstvo je bilo torej za 13 % nad poprečjem, gospodarstvo pa za 3 % pod njim.

Pšenice
bo
dovolj

Po zadnjih podatkih je bil letošnji pridelek pšenice za 15 do 20 % manjši kot lanski. Poželi smo nekaj več kot 4,5 milijona ton pšenice, kar bo zadostovalo za porabo v Jugoslaviji in nam je ne bo treba uvažati. Kmetijski strokovnjaki pa pričakujejo zelo bogato letino koruze.

KAKO ORGANIZIRATI
ZUNANJO TRGOVINO

Kot je znano, imajo proizvodne organizacije pravico, da po svojih potrebah in interesih prevzamejo nase integracijo dela in ga povežejo v enoten proces družbene reprodukcije. Iz tega, razumljivo sledi, da mora integrirano družbeno delo v posameznih dejavnostih ustvariti tudi nadgradnjo v zunanjetrgovinskem prometu. Ko bo ta naloga uresničena, se vsekakor ne bo več ukvarjalo z istim delom 1650 pooblaščenih organizacij za uvoz in izvoz, 4200 predstavništev tujih podjetij v naši državi, 350 podjetij in številni predstavniki v inozemstvu ter drugi. Združevanja dela na ustavnih osnovah se namreč ni mogoče lotevati pri menjavi, temveč že v proizvodnji; pa tudi opreti ga ni mogoče na kapital, temveč na združeno delo. Začeti je treba pri posameznih proizvodnih celotah — dejavnostih, blagovnih področjih ali kompleksih, združenih na drugih osnovah. Šele v teh celotah, ustanovljenih na podlagi dela in po logiki združenega dela, se bo družbeno delo povežalo in tako postalo sposobno, da za vsako takšno celoto opredeli zahteve in določi strukturo za opravljanje zunanjetrgovinske menjave. Število zunanjetrgovinskih organizacij naj bi določili po potrebah in pooblastilih, dobljenih na podlagi proizvodnega dela. Tako bi sedanja pooblastila za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti na podlagi kapitala, to je višine lastnega poslovnega sklada, praktično razveljavili. Zunanjo trgovino naj bi prevzele organizacije združenega dela iz proizvodnega področja oziroma porabniki uvoženega blaga.

Z oblikovanjem novih organizacijskih celot in organizacij za zunanjetrgovinsko poslovanje na osnovi zahtev družbenega dela, kot to ustreza logiki združenega in integriranega družbenega dela, bi na tem področju povsem uveljavili ustavna načela. Z oblikovanjem organizacijskih struktur po potrebah in pooblastilih posameznih gospodarskih dejavnosti ali na podlagi dela v drugih celotah bi spodbudili tudi nujen proces horizontalnega povezovanja sorodnih zunanjetrgovinskih organizacij, temeljnih organizacij združenega dela in poslovnih skupnosti ter tako

prišli do zaželenih specializacij, na novo ustanovljene organizacije pa bi se kadrovske in materialno okrepile. Najpomembnejše pa je, da bi gospodarske dejavnosti oblikovale v tem procesu svoje organizacije za zunanjetrgovinsko poslovanje, svoja specializirana središča v inozemstvu, ne pa, kakor je zdaj praksa, da vsaka zunanjetrgovinska organizacija zbira „svoje“ proizvajalce iz različnih dejavnosti in jih povezuje samo s kapitalom in s kreditnimi zmogljivostmi.

Takšna ustavna preobrazba zunanje trgovine pa mnogim našim uvoznizvoznim organizacijam ni preveč pri srcu. Celo več: nekatere zunanjetrgovinske organizacije še niso prenehale živeti na račun tujega dela, le da je izigravanje predpisov veliko bolj prikrito. Nezakonito ravnanje zlasti pri uvozu in izvozu blaga ter kapitala, pri delu organizacij, ki so bile ustanovljene v tujini, ustanavljanju mešanih družb, izvajanju investicijskih del v tujini in podobnem.

Podatki analize o zunanji trgovini, ki so jo napravili v Beogradu, opozarjajo, da je treba zaradi razmer v zunanji trgovini in njenega hitrejšega ustavnega preoblikovanja nujno nadaljevati že začeto kadrovske krepitve v teh organizacijah. Glede na to, da nekateri ljudje že dvajset in več let opravljajo odgovorne posle v zunanjetrgovinskih podjetjih in predstavništvih, je treba pospešiti proces pomlajevanja in usposabljanja mladih strokovnjakov, ki morajo tudi moralno ustrežati novim funkcijam. Pri tem ne gre za nikakršno kampanjo odстранjevanja ljudi ali pa za to, da bi ta proces pomlajevanja povezovali z nezakonitostmi v poslovanju. To je nujnost hitrejšega usposabljanja mlajših ljudi, ki so se že izkazali v poslovni in samoupravni praksi, in njihovega prihajanja na vodilna mesta. Tisti pa, ki so kršili predpise, samoupravne sporazume in družbene dogovore, bodo morali brez odlašanja politično, moralno in kazensko odgovarjati, pri čemer pri ugotavljanju politične odgovornosti zaradi formalnih razlogov nikakor ne bi smeli čakati na ugotavljanje kazenske odgovornosti. V. B.

Se bo trmoglavost omehčala?

Čez mesec ali dva bodo poskušali proizvajalci kamionov, avtobusov in drugih gospodarskih vozil v gospodarski zbornici Jugoslavije uskladiti srednjeročne programe razvoja. Kaže,

da se želi vsaka tovarna razširiti bolj, kot je mogoče in pri teh prizadevanjih trmasto vztraja, ne glede na opozorila. Še manj pa so tovarne gospodarskih vozil pripravljene povzeti poduk iz

neusklajenega razvoja industrije potniških vozil; izogibajo se javnemu razsojanju, svoje nestvarne želje ter neenotne ocene o kupni moči trga čez pet ali več let pa skrivajo kot poslovne skrivnosti.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Med potrebami in možnostmi

Čeprav naj bi letos bosansko-hercegovski rudniki proizvedli 12,8 milijonov ton premoga (8 % več kot lani), tolikšna predvidena proizvodnja ne bo

krila napovedanih potreb Bosne in Hercegovine ter drugih področij Jugoslavije. Jugoslovanke potrebe po premogu iz te republike so za 2,1 milijona ton večje od proizvodnih zmogljivosti premogovnikov. Ob teh omejenih možnostih proizvodnje sodijo, da bi bilo treba najprej zadovoljiti potrebe temoelektram za predvideno letošnjo proizvodnjo 7,7 milijarde kilovatih ur. Zaradi tega pa rudniki ne bodo mogli zadovoljiti potreb industrije, posebnost še širše porabe.

Predlog družbenega dogovora o osnovah razvoja proizvodnje premoga v Jugoslaviji do 1980 predvideva povečanje proizvodnje premoga od 32,5 milijona v letu 1973 na 84,5 milijona ton v letu 1980. V Bosni in Hercegovini naj bi v tem obdobju izkopali 24,2 milijona ton premoga, imajo pa pripombe predvsem glede financiranja načrtovane proizvodnje, češ da ni usklajena s programom razvoja elektroenergetskih zmogljivosti, ki jih bodo gradili v tej republiki do leta 1980.

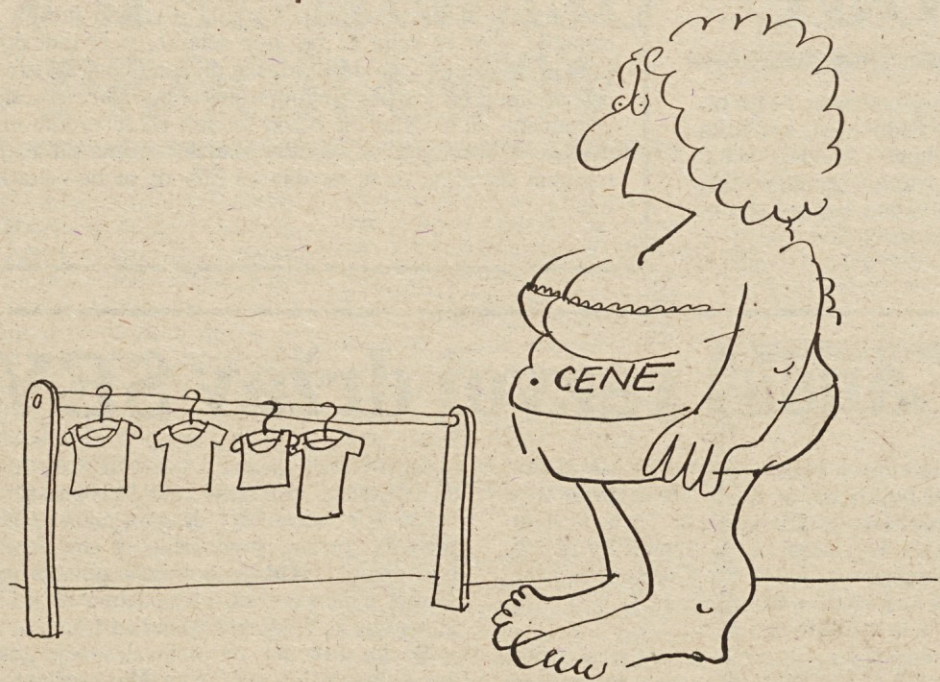
KOSOVO

Nenadzorovane
investicije

Kosovo so potrebne ogromne investicije, da bi zmanjšali razlike v stopnji razvitosti med pokrajino in drugimi deli države. Toda tako kot v drugih krajih so se tudi tukaj investicije „izmaknile“ kontroli. O tem priča podatek, da v pokrajini porabljajo nekaj več kot 4 milijarde dinarjev za investicije, da pa ima samo 40 objektov v gradnji tri milijarde 100 milijono

nov dinarjev nepokritih investicij! To pomeni — po oceni gospodarstvenikov in bank — prekoračitev vsake mere pri investiranju in je že bistveno zavrla razvoj Kosova.

Dokončnega števila objektov in neskov nepokritih investicij še niso ugotovili. Ni izključno, da bodo na Kosovu ustavili gradnjo nekaterih objektov.

Ni konfekcijske obleke...

Karikatura: A. NOVAK.

KIRO GLIGOROV,
predsednik skupščine
SFRJ, na večerji v čast
delegacije predstavniškega
doma ZDA:

Jugoslavija se močno zani-
ma za še intenzivnejše gospo-
darsko sodelovanje predvsem
pri sodobnih oblikah, kot so
industrijsko, tehnološko in
tehnično sodelovanje, fi-
nančno in bančno sodelova-
nje in drugo.

Jugoslavija je relativno
majhna država, ki je pred-
vsem za lastnimi silami do-
segla razgiban razvoj. Po iz-
redno težki osvobodilni vojni
in avtentični revoluciji je po-
stala enotna, neodvisna so-
cialistična država. Zaveda pa
se, da bo kot takšna lahko
obstajala in napredovala le,
če se bo nenehno razvijala
kot skupnost enakopravnih
narodov in delovnih ljudi,
kot skupnost pravih gospo-
darjev svoje usode in če bo
odprta proti svetu, gibanju
ljudi in misli ter pripravljena
aktivno sodelovati v medna-
rodnih odnosih. Lahko se
boste prepričali, da naši
ljudje najbolj cenijo svojo
svobodo in neodvisnost in da
so jo pripravljeno braniti in
obvarovati zase in za bodoče
rodove.

A L E K S A N D A R
GRLIČKOV, sekretar v
IK predsedstva CK ZKJ,
p o l i t i č n e m u a k t i v u
Ohrida:

Ko presojava našo bližnjo
preteklost, se prava sodba
glasi, da je šlo za zavrnitev
pojmovanja, ki so tuja zvezi
komunistov. Nobena družba
ni propadla ali zabredla v kri-
zo zaradi prave in popolne
demokracije za vse njene slo-
je, zaradi pretiranega spodbu-
janja napredka, temveč
nasprotno: demokracija in
demokracijski odnosi, posebn-
o še socialistični in samo-
upravni, morajo peljati k po-
polni človekovi osvoboditvi,
seveda ob visoki stopnji orga-
niziranosti, ker demokracija
ni sinonim za anarhijo.

Še naprej se moramo s po-
polnim zaupanjem obračati
na mlade. Čimprej bomo to
storili, tem bolje bo. Ta sve-
ža kri je revolucionarnemu,
naprednemu gibanju nujno
potrebna. Pri nas je dovolj
možnosti za vse tiste, ki res-
nično žele pomagati pri gra-
ditvi naše dežele, socialistič-
nega samoupravljanja, ki res
žele delati v prid interesov
delavskega razreda.

Samo po sebi pa je razum-
ljivo, da ni možnosti za
dialog s tistimi, ki stojijo na
protisocialističnih in proti-
samoupravnih pozicijah, ki
so proti interesom delavskega
razreda.

NIKOLA KMERIČ,
predsednik IS SAP Voj-
vodine, v pogovoru z
glavnim urednikom
TANJUGA

Mislím, da je program za
razvoj kmetijstva v letih
1971 — 1975 — jaz ga ne
imenujem „zeleni načrt“,
ker po moje to ime ne ustre-
za — izredno dober in da
nam je pomagal, da smo lah-
ko začeli poživljati kmetij-
sko proizvodnjo. Z njegovo
pomočjo samo lahko po-
iskali poti za razvoj kmetij-
stva in agroindustrije.

Lahko pa izrečemo več
kritičnih besed zaradi ne-
uresničevanja nekaterih spre-
jetih stališč v tem programu.
Mislím na prispevke republik
in pokrajin itd. Mi smo, de-
nimo, določili ceno mleka,
tako da jo regresiramo oziro-
ma da jo regresirajo repub-
like in pokrajine na podlagi
porabe mleka.

Zadnji dve leti in tudi v
tretjem letu pa ni dala no-
bena republika niti dinarja —
razen Slovenije. Zdaj je vpra-
šanje, kako bomo dobili v
proračun 7 milijard dinarjev,
ker smo mleko regresirali z
našim proračunom. Je pa se
veda še več drugih stvari, ki
jih ne uresničujemo tako, kot
določa omenjeni dogovor.

podobe našega časa

- Kaj, kako treska!
- Skrajni čas! Tudi če bi že prej, bi ne škodilo!
- Pa misliš, da bo kaj moče?
- Kaže, da bo. Štefan ne maha več nikomur s knjižico pred nosom. Tudi kolegij ni od takrat še nobenega postavil pred vrata.
- Jaz pa mislim, da se kaj posebnega ne bo zgodilo. Veliko grmenja, malo dežja!
- Ne, ne, jaz pa ne mislim tako kot ti. Kjer je dim, je tudi ogenj. Brez skrbi, da je!
- Že, že! Ampak povej mi človeka, ki bo pri nas rekel jasno besedo. Ga poznaš?
- Čakaj, čakaj, ne me zdaj vleči za jezik! Se bo že našel kdo...
- Poznaš kakšnega?
- Zaenkrat res nobenega, ampak brez skrbi bodi, da kar tako vsa stvar ne bo šla mimo. Si bral, kaj je rekel Štefan zadnjič na proslavi? Rekel je - in to zelo jasno - da je zdaj čas za dejanja. Vidiš, dejanj se zahteva, ne

le besed! Zato pa zdaj vsi lezejo v mišje luknje.
- Kaj ne bi bral, vsi smo brali. Ampak Marjan je rekel prejšnji teden na sindikatih isto stvar še bolj jasno. Rekel je, da je treba iti v konkretno realizacijo, ne pa se uspavati na lovorkah. A si ti tudi to bral?
- Ne, ampak slišal sem

- S tistim Poldetom, ki ni več pri nas?
- Ja, s tistim.
- Ne vem! Kako se je zgodilo, da ni več pri nas?
- Za vrat ga je zgrabil in brcnil iz pisarne, knjižico pa poslal po pošti. No, Polde je to kar požrl, nikamor ni šel tega praviti in hitro si je našel drugo službo, ko ima so.

- Posledic ne sme biti, če je vse res, kar bi lahko rekla.
- A kaj bi lahko rekla?
- Za začetek nič posebnega. Morda isto kot Polde - da je direkcija eno samo veliko gnezdo ali kaj podobnega. Saj je tudi res. Če že samo to pogledaš, kako so si med seboj razdelili sta-

LE STOPIMO V KORAK...

to na televiziji. Še bolj jasen pa je bil včeraj Filip, ki je rekel, če se ne motim, naj končno vsak začne pometati pred svojim pragom. Ali ni to zelo jasna direktiva.
- Kaj se to pravi: pred svojim pragom? Ali naj tudi midva pometava?
- Tudi, zakaj ne?
- Kako?
- Če te spet kdaj nadere, ne stisni repa med noge, ampak tudi kakšno povej nazaj.
- Beži, beži! Si pozabil, kaj je naredil s Poldetom?
- S katerim Poldetom?
- S tistim, ki je vso stvar vzel zares in je začel okrog praviti, da je direkcija eno samo veliko gnezdo tehno-kratov.

Kam pa naj jaz grem, ko sem se tu priučil?
- Mislim, da bi te zdaj ne upal brcniti čez prag, odkar se bolj gleda na delavca.
- Kako pa veš, da se bolj gleda?
- Ja, govori se! Vsi o tem govorijo.
- Kaj veš, če se ne bi upal!? Zadnjič, ko je prišla inspekcija, se še malo ni posul s pepelom, ampak je ves čas prav on vrtel jezik. Še vedno ima glavno besedo, vidiš, to me skrbi.
- To je res. Vendar pa bi te to ne smelo skrbeti. Tudi midva imava zdaj pravico kaj povedati.
- Že, že, pravico, pa posledice?

novanjske kredite, kako se izmenjujejo na predstavništvih v tujini, kako spravljajo po zvezah otroke na položaje, kako...
- Imenitno! In vse to jim misliš povedati?
- Ne jaz! Mislim, če bi ti...
- Jaz? O, to pa ne! Le zakaj bi hodil za druge po kostanj v žerjavico. Prevečkrat sem se že opeknel. Reci ti, jaz te bom pa podprl.
- Ne, ti reci prvi, pa te bom raje jaz podprl...
- Raje bi jaz podprl tebe...
- Jaz pa raje tebe...
- Jaz bi raje tebe...
- Jaz pa tebe...

ČRNA NA KOROŠKEM

Jubilejni turistični teden

Turistično društvo Črna na Koroškem je sredi avgusta pripravilo pod pokroviteljstvom Skupščine občine Ravne na Koroškem že tradicionalni XX. koroški turistični teden. Osem-dnevne prireditve, ki so privabile v del Slovenske Koroške med Peco in Smrekovcem ter med Raduho, Olševo in Urslo goro več tisoč ljudi od blizu in daleč, so posvetili 30-letnici zmage nad fašizmom in osvoboditve.

čanje vokalnih kvartetov, kvintetov in sekstetov iz Slovenije in zamejstva. S slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi so se predstavili pevci in pevke iz Koprivne, Maribora, Naklega, Bukovice - Sel, Žabnice, Murske Sobote, Frankolovega, Ljubljane in Prevalj ter ansambla iz zamejstva - mešani kvartet Hartman s Klopinskega jezera ter ženski sekstet s Sel pod Košuto. Uspelo prvo srečanje je prineslo tudi dogovor, da bodo srečanja kvartetov, kvintetov in sekstetov v prihodnje tradicionalna, drugo pa bo leta 1976. leta v Murski Soboti.

Ta osrednja vsakoletna turistična manifestacija v Meziški dolini in v občinah koroške regije, ki je hkrati tudi pregled društvene dejavnosti v kraju, je ob dvajsetem jubileju nadvse uspela. Prireditvam, ki so že tradicionalne - sprevedu starih delovnih običajev ter domačih opravil, tekmovanju predic, literarnemu večeru, prikazu reševanja v gorah in tekmovanju gozdnih delavcev ter poskušnji domačih jedi, so letos dodali še nove. Tako je bilo v Črni na Koroškem prvo srečanje knjižničarjev iz Meziške doline, na katero so povabili tudi slovenske knjižničarje onstran Pece, pripravili pa so tudi prvo sre-

čanje vokalnih kvartetov, kvintetov in sekstetov v prihodnje tradicionalna, drugo pa bo leta 1976. leta v Murski Soboti. V dnevi XX. koroškega turističnega tedna je bila v Črni na Koroškem seja zbora delegatov in delovnih ljudi Krajevne skupnosti Črna na Koroškem, s katero so počastili krajevni praznik. Zgornja Meziška dolina pa je bogatejša za dva pomnika na leta ljudske revolucije - za spominsko obeležje I. koroškega bataljona, ki so ga odkrili pri Zdovcu v Koprivni ter za spominsko obeležje na Mli-narskem v spomin na partizan-sko bitko v Bistri. (Ma)

ŽELEZARNA ŠTORE

Srečanje borcev

V soboto, 30. avgusta, bo na Teharjah pri Štorah v domu železarjev III. srečanje borcev NOV Slovenskih železarn. Organizator tega srečanja je aktiv borcev NOV Železarne Štore. Pripravljani odbor predvideva, da se bo srečanja udeležilo kakih 1.500 borcev, njihovih svojcev in mladine. Srečanje postaja tradicionalno, saj so se prvič srečali borci - železarji na pobudo koordinacijskega odbora Slovenskih

železarn za zadeve borcev pred dvema letoma na Pokljuki, lani na Rinskem vrelcu v Kotljah. Predvideno je, da bi prihodnje leto prevzeli vlogo organizatorja predelovalci.

Namen srečanja je, da se nekdanji borci NOV zblizajo in utrjujejo tradicije narodnoosvobodilnega boja in revolucionarnih pridobitev, zlasti pa je pomembno prenašanje teh tradicij in pridobitev na mladi rod.

TOVARNA USNJA ŠOŠTANJ

SREČANJE Z UPOKOJENCI

V Šoštanjski Tovarni usnja, temeljni organizaciji združenega dela Industrija usnja Vrhnika, se že vrsto let spominjajo vseh upokojujencev te delovne skupnosti. Tudi letos niso pozabili poslati upokojujencem vabila za tovariško srečanje. Prvi pozdrav za kakih 150 upokojujencev članov delovne skupnosti Tovarne usnja Šoštanj, kolikor jih je prišlo na letošnje srečanje, je bil rdeč nagelj. Zatem so jim razkazali obrate, da bi se tako najstarejši šoštanjski usnjari seznanili s proizvodnjo in z napredkom, ki so ga dosegli v tej delovni organizaciji. Pozneje pa so jim povedali še vse o razvojnih hotenjih in načrtih delovne skupnosti. Pogostitev pa je bila priložnost za upokojujence, da so si izmenjali spomine na delo in leta, ki so jih preži-

veli v šoštanjski usnjarni. Kar načuditi se ne morejo, kakšna razlika pri delu je v posameznih obratih in kakšne so zdaj delovne razmere. Letošnji udeleženci že tradicionalnega srečanja upokojujencev šoštanjske Tovarne usnja so kar v en glas zatrjevali, da jih povabilo na srečanje vsako leto resnično preseneči, saj je dokaz, da nanje niso pozabili, čeprav so odšli v zaslužben pokoj. Srečanja so priložnost za ohranjanje stika z usnjarno pa tudi za srečanja s starimi prijatelji in sodelavci. „Če nas boste povabili spet prihodnje leto, bomo zagotovo prišli,“ so zatrjevali stari šoštanjski usnjari, ko se je izteklo čas srečanja. „Zagotovo se bomo spet srečali,“ so dodali predstavniki Tovarne usnja Šoštanj.

JANEZ VOLJČ: RAZPRODAJA KISLIH KUMARIC

NAPAČEN PRISTOP

Po sestanku razširjenega političnega aktiva v Litomontazi, ki je trajal pozno v noč, sta se zaljubljenca Peter Kuzma, predsednik aktiva mladih delavcev v tej tovarni, in Ljubica Justin, mlada delegatka sindikalne konference litomontaznih delavcev, skupaj odpravila domov. Stanujeta v sosednjih blokih ob Večni poti in punca je predlagala, naj bi jo mahnila kar peš, da bi lahko med potjo „izmenjala mnenja“. V Tivoliju pa je dekle potegnila svojega izvoljenca na klop in dahnila:

„Kako lepo je tukaj.“
Res je bilo lepo. Z jasnega neba je sijala polna luna, rahel vetrč je šušljal v krošnjah brez in naravno okolje je bilo, kot pravimo, ustvarjeno za ljubezen. Peter pa je bil v mislih še vedno na sestanku. „So stvari v teje naši stabilizacijski akciji, ki jih ne morem razumeti. Šest ur smo govorili, da smo za vse tisto, kar bodo storili drugi, in rekli smo celo, da bomo delavsko zavest posameznika vrednotili na osnovi tega, koliko kdo podpira to akcijo.“

„Oh, dragi,“ je rekla Ljubica, „kaj sploh ne čutiš vse te lepote?“ In je gledala zvezdno nebo, Peter pa je v mislih obujal razpravo na komaj končanem sestanku in te lepote sploh ni čutil.

„Po vprašanju konkretnih zadolžitvev v našem kolektivu“, je dejal mladi aktivist, „nismo storili ničesar. Sklepe, da bomo izboljšali delovno storilnost, odpravili ozka grla v proizvodnji in poiskali skrite rezerve, storili vse za odpravo slabosti na področju delovne discipline in poslovanja, nabave in prodaje, si lahko vsi skupaj vtaknemo za klobuk. Vse to je čevkanje, če ni določeno, do kdaj in kdo naj kakšno stvar stori.“

Fanta je to razmišljanje tako razburilo, da je Ljubico nehoti stisnil k sebi, punca pa je bila že poprej tako razburjena, da je od njegovega pripovedovanja slišala le odlomke, in vse skupaj se ji je že neumno zdelo, ko je potožila:

„Veš,“ je zastokala, „tako nekam čudno mi je pri srcu in zdi se mi, kot bi me hotelo raznesti, na, potipaj, boš videl, kako silovito utripa... Predsednik aktiva mladih delavcev, ki je poprej že tako globoko prodrl v bistvo problema stabilizacije, je njeno vablivo ponudbo spregledal in je še kar naprej ponavljal svoja vprašanja.“

„Zakaj govorimo o cenah tako, kot bi jih oblikoval nekdo mimo nas in proti nam? Zakaj samo podpiramo protidraginjsko akcijo, ki jo je začel zvezni izvršni svet, zakaj smo jezni na podražitev proizvodov in uslug drugih kolektivov, naše cene pa ocenjujemo kot ekonomsko nujne? Kako to, da danes lahko nekdo poceni svoj proizvod in ga zato hvalimo, nihče pa ga ne vpraša, kako za vraga je mogel doslej pred očmi vseh proizvajalcev in potrošnikov navijati ceno prav za isti izdelek.“

Ljubica je naslonila svojo po najnovejši modri skušntrano glavo na Petrova ramena in je zavzdihnila:

„Oh, ljubi, ti sploh ne veš, kaj je ljubezen.“
Peter pa je dejal: „Povedati ti moram, da takšen pristop, ko o akciji za stabilizacijo govorimo ločeno od akcije za samopravno veljavo...“ In se je Ljubica razjezila, izvila se je iz Petrovega objema in ihtavo rekla:

„Ti kar razpravljaj, fant moj! Ko boš prišel do konca, razmisli še malo o svoji korajži. Če se boš stabilizacije tako loteval, kot se lotevaš lastne punce, boš o njej govoril še vsa prihodnja leta. O stabilizaciji namreč. Jaz pa grem domov in ni me treba spremljati.“

Tako se je zgodilo, da Peter ni mogel razložiti svojemu dekletu, da je vse to stabilizacijsko nehanje odvisno od tega, kako bomo v njem sodelovali delavci. Obsedel je na klopi v ljubljan-

skem Tivoliju, polna luna je sijala na nebu, rahel vetrč je šušljal v krošnjah brez in okolje je bilo, kot pravimo, ustvarjeno za ljubezen.

IZKUŠNJE

(Iz spominov starega aktivista)

Bilo je nekako sredi leta 1948, ko smo v mladinski organizaciji nenadoma ugotovili, da vse tisto naše nekdanje prizadevanje za tako imenovano prostovoljno delo, za sodelovanje mladih ljudi v delovnih brigadah, pri odkupu kmetijskih pridelkov, in v vseh akcijah, ki so jih tedaj organizirale in usmerjale zavestne družbene sile, ne ustreza potrebam naše mladine, njenim težnjam, da takšna, kakršna je, polna mladostnega hrepenenja in radosti sodeluje v graditvi nove družbe. Takrat sem bil v sekretariatu ljubljanskega SKOJ in nikoli ne bom pozabil, kako smo ta sklep, dokončno oblikovan na sestanku pokrajinskega komiteja, skušali uveljaviti v praksi.

Najprej smo sklicali predsednike in sekretarje rajonskih mladinskih odborov in komitejev SKOJ in smo jim zabičali, da morajo „od zdaj naprej“ upoštevati pri svojem delu tudi „sproščenost“. Ker pa nismo dobro vedeli, kako naj bi ta ukaz uveljavili v praksi, smo naročili rajonskim fantom, naj sami „v demokratičnem dialogu s članstvom“, najdejo najboljšo rešitve. In se je zgodilo, da so o tej nalogi, ki se je nenadoma pojavila, kar precej govorili na vseh mladinskih sestankih, in skoraj povsod so prizadevanje za sproščenost zapisali tudi v delovne programe.

Še zdaj rad prebiram letni delovni program mladinskega aktiva na Starem Viču, v katerem so zapisali:

„V mladinske delovne brigade bomo poslali 60 brigadirjev. Storili bomo vse, kar je v naši moči, za sproščenost. Sodelovali bomo pri kontrahiranju, odkupu in arondaciji v našem kmetijstvu.“

Tako je torej bilo sklenjeno v tistem letu 1948, po resoluciji informbiroja in spajanju SKOJ in ljudske mladine, takrat, ko smo v Ljubljani s progo petega kongresa in z ljudskim posojilom povedali in dokazali, kaj hočemo in kako si v bodoče nameravamo uravnati svoje življenje. Le glede tiste sproščenosti pa nikakor nismo mogli priti na zeleno vejo. Res so jo v vseh aktivih zapisali v delovne programe, skoraj nihče pa ni vedel, kaj naj bi z njo počel.

Ko so nas nekaj tednov kasneje na seji pokrajinskega komiteja vprašali, kaj smo storili na področju sproščenosti in so želeli, da bi jih razveselili s konkretnimi podatki, smo jih razžalostili z molkom. Iz dokaj ostre kritike, izrečene na tej seji, se je rodila zamisel o plesu ljubljanske mladine.

Sklicali smo rajonska vodstva in jim zabičali, da morajo vsak petek ob šestih pripeljati na Vodnikov trg vse zavedne in družbeno razgledane mlade ljudi, kjer bodo plesali.

Godba je igrala vse viže, razen buržujskih, tja smo poslali celo nekakšne nadzornike, ki naj bi skrbeli za moralno, torej storili smo vse, da bi se mladina sproščeno zabavala - pa nismo uspeli. Že tretji petek je prišlo na ljubljanski trg le 32 mladincev, ki so tamkaj zaplesali brigadirsko kolo in odšli domov.

Še zdaj ne vem, v čem smo takrat grešili in kaj smo napačnega storili. Predlagam, da bi tovariši, ki se poklicno ukvarjajo s takšnimi in podobnimi družbenimi akcijami, z reformami, stabilizacijami in paketi ukrepov ter z protiinflacijskimi prizadevanji - pa mnogi med njimi v tistih dneh, ko je šlo za sproščenost, niso hoteli plesati na Vodnikovem trgu - čimprej odgovorili na to vprašanje. Za naše in za svoje dobro.

(Aktivist, ki je pred kakimi desetimi leti v našem tedniku napisal te vrstice, je danes predsednik koordinacijske komisije za stabilizacijo v eni izmed naših najpomembnejših komun; na vprašanje, ki ga je takrat zastavil, pa je že zdavnaj pozabil).

TOMOS: VEČ TOZD

V koprskem Tomosu so na zborih delavcev obravnavali možnosti nadaljnega organiziranja temeljnih organizacij združenega dela. Sedaj imajo namreč le tri temeljne organizacije, med katerimi je največja TOZD – tovama motorjev, kjer je zaposlenih več kot 2000 delavcev. Prav v tej TOZD pa so začeli ponovno proučevati pogoje, ki so potrebni za oblikovanje in organiziranje temeljnih organizacij. Predlog predvideva več novih temeljnih organizacij, v katerih želijo še nadalje poglobljati samoupravne odnose in zagotoviti čim bolj neposredno odločanje delavcev o ustvarjenih rezultatih dela ter o vseh drugih vprašanjih.

Delavcem v Tomosu so na zborih temeljito pojasnili pomen nadaljnega organiziranja temeljnih organizacij. Vse pripombe, vprašanja in predloge delavcev zbira posebno delovno telo, ki so ga prav tako izvolili na zadnjih zborih.

Pri tem velja poudariti, da so se v tej največji delovni organizaciji lotili akcije zelo resno in odgovorno, kar potrjujejo tudi dobro pripravljene in izvedeni zbori delavcev v posameznih delovnih enotah. Še zlasti spodbudno in ustvarjalno so v delu zborov sodelovali člani sindikalnih vodstev, organov samoupravljanja in drugih družbenopolitičnih organizacij.

MILOŠ SVANJAK

UKREPI ZA OMEJITEV UVOZA – DVOREZEN MEČ

IZ ROK V USTA

Sladkogorski papirničarji zaradi pomanjkanja surovin okrnili proizvodnjo
● Prepoved uvoza ne more biti za vse enaka ● V Jugoslaviji je trenutno na desetisoče ton starega papirja, vendar neustrezne kvalitete ● Rešitev je v povečanju proizvodnje v tovarnah celuloze

Kakih 1300 zaposlenih v Sladkogorski tovarni kartona in papirja z zaskrbljenostjo spremlja prizadevanja vodstva tovarne, da bi kolektivu preiskrbelo dovolj potrebnih surovin za normalno proizvodnjo. Zaradi prepovedi uvoza in pomanjkanja boljših vrst starega papirja v državi, so že morali en stroj ustaviti. Krizo rešujejo z izposojanjem surovin in s pisanjem prošenj za izredna dovoljenja uvoza. V Sladkogorski poudarjajo, da prepoved uvoza ne bi smela veljati tudi za tiste surovine, ki jih doma nimamo dovolj.

„ZAČARANI KROG“

Kolektiv Sladkogorske je za letos načrtoval za približno 600 milijonov dinarjev proizvodnje. Po obsežnih naložbah v rekonstrukcijo proizvodnje se je kolektivu uspelo povzpeti med vodilne proizvajalce tovrstnih izdelkov. Celotna proizvodnja zaradi pomanjkanja domačih surovin temelji na 64 odstotkih iz uvoza iz Avstrije, Kanade in Združenih držav Amerike. Zaradi nedavne omejitve uvoza je zato kolektiv zašel v težave, saj so skladišča surovin prazna. Sedaj proizvajajo v glavnem s surovinami, ki so si jih izposodili v Čačku.

„Podpiramo napore zvezne vlade in njene stabilizacijske ukrepe, med katere sodi tudi omejevanje uvoza,“ poudarja Jože Koren, šef uvoza v Sladkogorski, „vendar vseh prizadetih ne moremo obravnavati enako. Mi ne sodimo med tiste kolektive, ki uvažajo surovine, čeprav jih imamo doma dovolj. Z uvozom pokrivamo le vrzel, ki je nastala zaradi pomanjkanja surovin doma. Naš kolektiv ni nikoli uvažal surovin zato, ker so uvožene kvalitetnejše ali ker bi bile morda cenejše, kot so to počenjali ponekod.“

Nas s surovino oskrbuje tovarni celuloze v Krškem in Medvodah, vendar je te celuloze premalo. Zdaj bodo odpadle še Medvode, ker bodo prešle na lastno proizvodnjo papirja. Zato smo morali za več kot polovico proizvodnje surovine uvažati. Z našimi dobavitelji imamo dolgoročne pogodbe, s tem smo se obvarovali pred tržnimi spekulacijami in navijanjem cen. Žal nismo uspeli vzpostaviti tržnih odnosov s tovarno v Loznici in v Banjaluki, ki sta del svoje proizvodnje celuloze izvažali, čeprav celuloze doma primanjkuje.

Medtem ko smo čakali na izredno dovoljenje za uvoz specialne celuloze, smo morali preusmeriti proizvodnjo na manjvredne vrste papirjev. K sreči so nam v Čačku posodili 100 ton celuloze, da nam ni bilo treba ustaviti strojev. Zdaj smo dobili dovoljenje za uvoz

950 ton celuloze, vendar je to premalo. Vsako leto uvozimo kakih 10.000 ton celuloze. Zdaj imamo surovin za nekaj manj kot mesec dni, zato že zopet pišemo prošnje za izredne uvoze. Tako živimo iz rok v usta, kar vsekakor ne vpliva spodbudno na kolektiv in naše obveznosti do poslovnih partnerjev,“ zaskrbljeno zaključuje Jože Koren.

REŠITEV JE V IZGRADNJI BAZE

„Jugoslovanski celulozarji so se čudno vedli. Čeprav je bilo doma pomanjkanje celuloze veliko, niso hoteli podpisati dolgoročnih pogodb s papirničarji, pravi inž. Maks Vake, direktor nabave v Sladkogorski. „Menim, da je rešitev v sofinanciranju gradnje novih tovarnih celuloze oziroma povečanja njihovih kapacitet. Krško nam je doslej dajalo 3.000 ton celuloze, po povečanju proizvodnje nam bo dajalo 14.000 ton. Mitrovića nas je nekako izpustila, računamo pa še na Jasenovac in Koprivnico, kjer grade nove tovarne. Žal bo s tem rešen problem surovine na osnovi listavcev, iglavci pa bodo še vedno problem.“

Načrtovalci predelovalne industrije nekoliko ne morejo ali nočejo razumeti, da je iverica še vedno le polproizvod oziroma surovina. Namesto da bi celulozo predelali v papir in tega v končni proizvod, gradimo tovarne iveric, ki morajo iverice izvažati, da tako odplačajo stroje. Razmere v naši panogi so veren odraz razdrobljenosti v lesni industriji.

Na osnovi statistik ugotavljamo, da je proizvodnja papirja pri nas deficitarna. V Jugoslaviji pride na prebivalca 35 kg papirja, v razvitih državah, denimo v Nemčiji 200 kg in v Ameriki 300 kg. Upoštevaje težnje po varstvu okolja, papir znova pridobiva na pomenu. Žal pa je izgradnja prepočasna, kar je v neki meri razumljivo, saj je gradnja tovarnih celuloze mnogo dražja od gradnje papirnic.

Nepoučeni zenejo vik in krik ob vesti, da moramo uvažati celo star papir. V Jugoslaviji porabimo za predelavo kakih 300.000 ton starega papirja. Doma ga zberemo le 200.000 ton. Trenutno leži v državi po različnih skladiščih kakih 80.000 ton starega papirja. Vendar gre za manjvrednostni star papir, ki ga ne moremo uporabiti za surovino. Žal primanjkuje prav najkvalitetnejših vrst starega papirja. Prepričan pa sem, da je kakih 20 odstotkov boljših vrst starega papirja med preostalim papirjem, ker ga pri odkupu ne sortirajo. Ker so odkupne cene pod kontrolo, se zbiralcem sortiranje ne

izplača. Poleg tega imajo občinske skupščine pravico obdavčevanja zbiralcev, kar po mojem mnenju ni prav.

Na Poljskem, denimo, zbirajo star papir šolski otroci. Vsak šolar mora v šolo prinesiti potrdilo o zbrani količini starega papirja in šele potem dobi spričevalo. Pri nas so zbiralne akcije šele v povojih.

KO SE IZGUBI PROŠNJA

„Vsi v Sladkogorski smo za stabilizacijske ukrepe. Razumem tudi, da tisti, ki sedi v Beogradu, ne vidi 1300 ljudi v Sladkogorski, saj vlagajo prošnje za odobritev uvoza tudi neupravičeni. Po mojem to prosjačenje nima smisla, če vemo, da v državi nimamo dovolj surovin. Zato sta samo dve možnosti: ali odobritev uvoza ali pa bomo morali ustaviti stroje. Ustrezni zvezni organi so zadrževali, da bodo na vsako prošnjo odgovorili v desetih dneh. Ko smo po 21 dneh urgirali, smo izvedeli, da so našo prošnjo – izgubili. Kako je to možno, mi ni jasno. Razumem, da se izgubi prošnja na krajevni skupnosti ali pri rdečem križu, toda, da se izgubi prošnja na zveznem sekretariatu, tega ne morem razumeti. Ustaviti stroje ni težko, toda kako zatem rešiti probleme, ki jih ta odločitev potegne za seboj, to je težko,“ nejevoljno zatrjuje inž. Vake.

„Problem s surovinami ni nov,“ pravi Valdo Cotič, predsednik centralnega delavskega sveta. „Žal vsa ta leta nismo uspeli urediti razmer na domačem trgu, saj vemo, da so mnoge tovarne izvažale celulozo tudi takrat, ko je doma ni bilo dovolj. Poglejte nesmisel: izvažali smo celulozo celo pod dogovorjenimi cenami, medtem ko smo jo mi morali uvažati. Poleg tega so nas prodajalci celo izsiljevali s cenami, ker so vedeli, v kakšnih težavah smo. Sladkogorska pomeni za to območje ob meji eksistenčno vprašanje. Skoraj iz vsake hiše je vsaj eden zaposlen v Sladkogorski. Druge industrije tu ni. Kraj živi s tovarno in tovarna s krajem. Zato nam ni vseeno, kako je s tovarno. Naš kolektiv si je leta in leta zavestno odtrgal od ust, da smo tovarno dograjevali, posodabljali in širili. V njej je tudi tuj kapital in z njim obveznosti do poslovnih partnerjev. Zato pomeni ustavitev stroja mnogo več kot le kolektivni dopust. Žal pa je rešitev problema s surovinami zunaj naših moči, čeprav vlaga kolektiv mnogo naporov, da bi tudi ta problem rešil.“

JANEZ SEVER

TEKSTILCI PRED PRISILNIMI DOPUSTI

Že tako občutno zmanjšane količine uvoženih surovin zvezna administracija še zmanjšuje tako, da ne izdaja soglasij za uvoz ● Mnoge tekstilne tovarne pobirajo zadnja vlakna iz skladišč ● Precejšnje izgube zavoljo zmanjšanja izvoza ● Zahteva tekstilcev: čimprej selektivna politika pri uvozu surovin

Medtem ko je direktor neke slovenske tekstilne tovarne nedavno tega v Beogradu z „grobo zahtevo“ (potem, ko prošnje niso zalegle in je tovarni grozil zastoj proizvodnje) izsilil zvezni administraciji tako imenovano soglasje – po domače: dovoljenje za uvoz nujno potrebnega reprodukcijskega materiala, pa številne tovarne, ko hrepeneče čakajo na soglasje, s strahom merijo naglo kopneče zaloge surovin. Veliko podjetij je pred tem, da za nekaj časa omejijo proizvodnjo ali pa da povsem ustavijo proizvodnjo nekaterih izdelkov, saj jim manjkajo surovin, kajpak surovin, ki jih uvažajo.

Ukrepi, ki jih je sprejela zvezna vlada, da bi omilila hud primanjkljaj v naši zunanjetrgovinski bilanci, so trdo pritisnili na mnoga podjetja, katerih uspešno gospodarjenje je odvisno v večji meri od sodelovanja s tujimi tržišči. Med njimi so med najhujše prizadetimi prav tekstilne tovarne; kot je znano, mora jugoslovanska tekstilna industrija uvažati veliko večino naravnih surovin pa tudi umetnih vlaken doma ne izdelamo niti v zadostnih količinah niti v dovolj širokem izboru. Tudi pomožna sredstva, kot so barvila, kemikalije in drugo, mora ta industrija zvečine uvažati iz zahodne Evrope, prav tako tudi dovršen del strojne opreme.

Zvezna vlada je na več načinov omejila uvoz surovin: postarila je pogoje za uvoz po dotlej svobodnejših uvoznih režimih, zmanjšala je retencijske kvote, znižala uvozne bilance na vseh uvoznih režimih ter pogojno povežala uvoz z izvoznimi rezultati posameznega podjetja. Poleg vsega omejevanja je uvedla še izdajanje soglasij za sleherni količino surovin, pomožnih materialov in tudi rezervnih delov, ta soglasja izdaja zvezni sekretariat za zunanjo trgovino.

Prav izdajanje soglasij je postalo največji kamen spotike in hkrati glavni vir težav tekstilne industrije. Zvezna administracija je namreč dobesedno zatusa s prošnjami za soglasja, zato jih izdaja počasi, poleg tega pa si še sama prizadeva omejevati uvoz.

Kakšen je položaj slovenskih podjetij? Po podatkih, ki jih je nedavno tega zbral izvršni odbor združenja TOZD tekstilne industrije Slovenije, so razmere zaskrbljujoče. V bombažnih

predilnicah in tkalnicah so še dokaj dobro založeni z bombažem, slabo pa z umetnimi vlakni. Sprememba deviznih uvoznih režimov je podjetja „ujela“ v dokaj različnem položaju, kar zadeva zaloge surovin. Poleg tega zvezna administracija zelo različno odobrava uvoz surovin in so tako posamezne delovne organizacije v neenakopravnem položaju. Nekaterim namreč zavmejo soglasje za celoten kontingent, drugim odobrijo uvoz dela potrebnih surovin, medtem ko tretji lahko uvozijo celoten kontingent. Tako je na primer Gorenjska predilnica Skofja Loka dobila dovoljenje za uvoz 10,5 ton umetnih vlaken, čeprav je zaprosila za uvoz 905 ton. Zavoljo tega je moralo podjetje podaljšati dopuste. Iz podobnih vzrokov so v Velani morali zmanjšati obseg proizvodnje s štirih na dve izmeni.

Zmanjšanje proizvodnje v predilnicah in tkalnicah bo kasneje seveda vplivalo tudi na finaliste; pomanjkanje surovin pa ogroža tudi že sklenjene pogodbe naših podjetij s tujimi partnerji, kar bo lahko samo zmanjšalo naš devizni izkupiček. V MTT, denimo, ne bodo mogli izpolniti pogodbe, katere vrednost znaša pol milijona dolarjev zavoljo tega, ker nimajo 110 ton poliesterskih vlaken. Tekstilindus pa predvideva, da bo letos izvoz manjši za skoraj 400 tisoč dolarjev; zavoljo pomanjkanja umetnih vlaken ne bo mogel izvoziti 270 tisoč metrov blaga, če seveda ne bo soglasje prispelo pravočasno. ...

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič zavoljo tega, ker nima soglasja za uvoz 350 kg posebnih barvil, ki veljajo 8100 DM, ne more izpolniti pogodbe za izvoz 19.200 m tkanin v vrednosti 29.600 dolarjev. Gorenjska predilnica iz Skofje Loke pa ima na primer barvil dovolj le za proizvodnjo do sredine letošnjega oktobra. Tekstilni center Kranj ne bo mogel izvoziti blaga v vrednosti 150.000 dolarjev, ker mu primanjkuje ustreznih surovin.

Predilnice in tkalnice imajo težave tudi zaradi zastojev pri uvozu rezervnih delov. Bombažna predilnica in tkalnica Tržič tako še nima soglasja za uvoz 2500 igel za vezilne avtomate, zavoljo česar verjetno ne bo mogla izvoziti 30.000 posteljnih gamitur.

Tovarna volnenih odevj iz Škofje vasi pri Celju bo najbrže

morala v kratkem ustaviti proizvodnjo zavoljo smešnega vzroka: pošle so ji zaloge trakov za obrobjanje odevj! Enak problem imajo tudi v Tekstilani v Kočevju. ...

Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino je Tekstilani, Tovarni volnenih izdelkov Majšperk, Tovarni volnenih odevj in MTT zavrnili prošnje za uvoz volnena česanca. Dovoljenje je dobil le Novoteks. Zavoljo tega imajo v Majšperku težave z izkoriščanjem zmogljivosti nove predilnice, v MTT pa zaloge česanca zadoščajo le še za nekaj dni. V Zapužah imajo surovin do konca oktobra, v Tekstilani pa volne za dober mesec dni, sintetičnih vlaken pa le za nekaj dni več.

Slovenski trikotažerji Almira, Rašica, Beti in Pletenina so skupaj zaprosili za uvoz 428 ton posebnih surovin in dodatkov; uvozili jih bodo lahko le 277 ton. Posledice: predvsem bodo trpele pogodbe z zunanjimi partnerji, pri čemer posameznim tovarnam, ki so v najtežjem položaju, preti izguba dolgoletnih poslovnih partnerjev. Huda grožnja izvoznim pogodbam je tudi zmanjševanje uvoza barvil. Tako je Beti dobila dovoljenje le za uvoz približno četrte tretine potrebnih barvil. ...

Težave imajo tudi konfekcionarji. Toper čaka na rešitev 16 prošenj za uvoz – hkrati mu grozi približno 10-dnevni zastoj v proizvodnji. Lisa iz Sevnice ima vloženi 6 prošenj, eno pa ji je sekretariat rešil, vendar je zaprosil kvoto iz uvoza prepolovil. Labod tudi čaka na soglasja – če jih ne bo dobil, utegne v prihodnjem mesecu priti do zastojev v proizvodnji.

Takšne so torej razmere v slovenski tekstilni industriji. Zato tekstilci zahtevajo, da se tako republiški kot zvezni organi čimprej zavzamejo, da se izboljša položaj tekstilne industrije. Zahtevajo tudi, naj čimprej zvedo, kakšni uvozniki režimi bodo veljali v prihodnjem letu, da bi se lahko nanje pripravili in uveljavili potrebne ukrepe oziroma pravočasno prilagodili obseg proizvodnje in sklepanje pogodb s tujimi partnerji.

B. RUGELJ

ŠOŠTANJ IV: ZAMUDA!

Ko so pred pol leta polagali v Šoštanju temeljni kamen za novo termoelektrarno, Šoštanj IV, je bilo še posebej poudarjeno, da ta objekt ni samo v interesu Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje, pač pa skupna potreba vsega združenega dela naše republike, saj potrebe po električni energiji iz leta v leto nenehno naraščajo. Gradnja Termoelektrarne Šoštanj IV je tudi prva naložba združenega energetskega gospodarstva Šaleške doline.

Trenutno je na gradbišču nove Termoelektrarne Šoštanj IV že več kot 300 delavcev. Njihovo število se bo v prihodnjih dneh še povečalo, ko bo začelo zagrebško podjetje „Braća Kavurić“ z montažo kotlovskega ogrodja. V pogovoru z direktorjem Termoelektrarne Šoštanj inž. Dušanom Janežičem ter vodjem gradnje nove termoelektrarne inž. Francem Potočnikom smo izvedeli, da gradbena dela, ki jih izvaja „Gradis“, potekajo po planu. Zamujajo le pri gradnji strojnice. Tako že poldrugi mesec v Šoštanju čakajo na začetek montaže kotlovskega ogrodja, končan pa je stolp za dvigalo ob kotlovnici, začeli so tudi z zemljskimi deli pri gradnji hladilnega stolpa.

V Šoštanju so doslej pripeljali prve dele kotlovskega

ogrodja, vendar pa ob tem poudarjajo, da bi morala po pogodbi mariborska „Metalna“ že do začetka julija izdelati jekleno konstrukcijo kotla, po zadnjih obvestilih iz Maribora pa bo ta konstrukcija pripravljena za montažo do konca tega meseca. Dvomesecna zamuda pri montaži jeklene konstrukcije kotla onemogoča začetek drugih del pri gradnji nove Termoelektrarne in utegne vplivati na kasnitev roka za dograditev in za začetek obratovanja novega energetskega objekta.

Za novo termoelektrarno, moči 335 MW, v kateri bodo na leto proizvedli 1 milijardo 800 milijonov kWh električne energije, bodo jugoslovanske delovne organizacije iz Maribora, Slavenskega Broda, Zagreba, Beograda, Sarajeva, Ljubljane, Sevojna, Subotice, Trbovelj in Velenja dobavile približno polovico potrebne opreme. Dvomesecna zamuda Metalne pri dobavi jeklene konstrukcije kotla – čeprav bodo monterji zagrebškega podjetja „Braća Kavurić“ skušali to zamudo zmanjšati – mora spodbuditi prav vse dobavitelje opreme, da v roku izpolnijo naročila za Termoelektrarno Šoštanj IV, ki mora biti zgrajena do oktobra 1977. leta.

(VS)

komentatorjev stolpec

NADZOR CEN

V resoluciji o družbenogospodarskem razvoju za leto 1975 je med drugim predvideno, s kolikšno stopnjo smejo rasti cene industrijskih in kmetijskih proizvodov, cene gostinskih storitev ter cene v nadrobnem prometu. Predvideno je tudi, v kolikšni meri smejo te cene vplivati na življenjske stroške in s tem na standard delovnih ljudi. O tem so bili sklenjeni tudi dogovori, ki pa jih nihče ni kaj prida upošteval.

Bil je res že skrajni čas, da je ZIS sprožil pobudo za zniževanje cen z geslom „bolje prodajati po nižjih cenah kot sploh ne prodajati in kopičiti zaloge“ ter da so nekatere večje organizacije sledile temu pozivu in če že niso znižale cen svojih izdelkov, so v nastali atmosferi pokazale pripravljenost, da cen ne bodo več vseprek zviševale, ampak da bodo skušale z drugimi sredstvi, z izkoriščanjem notranjih rezerv in z boljšim gospodarjenjem brzditi naraščajoče materialne in druge stroške.

V tako spremenjenem vzdušju so ustvarjeni ugodnejši pogoji za to, da tudi pristojni organi, se pravi zvezni urad in republiški zavodi za cene ne bodo dajali pristanka k vsakemu predlogu za zvišanje cen, temveč bodo bolj kot doslej preverjali, ali so ti predlogi utemeljeni ali ne. V zvezi s tem ne kaže pozabiti na dogovor, da cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih ne smejo narasti bolj kot povprečne cene v lanskem letu, naj se cene kmetijskih proizvodov ne bi zvišale za več kot 20 %, a cene v prometu na drobno ne več kot za 19 %.

Že v letošnjem petmesečnem obdobju so bile dogovorjene cene presežene. Splošna raven cen v prodaji na drobno se je v omenjenem letošnjem obdobju zvišala za 35 % v primerjavi z istim lanskim obdobjem oziroma za 10 % glede na lanski december.

V tem trenutku je še posebno pomembno ugotoviti, katere ukrepe je mogoče uporabiti, da bi lahko nadzirali in brzdali tudi tiste cene, ki se sicer prosto oblikujejo. Kako pomemben in nujen je ta korak, pove podatek, da so cene, ki se oblikujejo svobodno, to je po tržnih načelih, v skupni rasti cen industrijskih proizvodov udeležene tudi do 50 %.

Obstajajo predlogi, po katerih naj bi vsak neutemeljen zahtevek ne glede na to, kateri organ je pristojen, da izreče soglasje, obravnavali tudi na zvezni ravni. Iz takšnih zahtev bi bilo treba odstraniti subjektivizem ter le-tega podrediti stvarnim, subjektivnim merilom, na katerih temelji in naj bi v prihodnje še bolj slonela politika cen.

Prav tako, če ne še pomembnejše je brzdavanje cen, za katere so pristojne občine. Občinske skupščine naj bi v zvezi s tem pripravile podrobne analize, kako se uresničujejo družbeni dogovori o politiki cen, ki je v pristojnosti občin. V pristojnosti slednjih so namreč cene prav tistih proizvodov in še zlasti storitev, kot so na primer obrtne in komunalne storitve, najemnine, prispevek za mestno zemljišče in druge storitve ter datatve, ki so v zadnjem času prekomerno rasle in ki boleče vplivajo na življenjske razmere delovnih ljudi ter naglo poslabšujejo njihovo življenjsko raven. Zato je upravičena zahteva, naj bodo poleg drugih še zlasti te cene pod stalnim in doslednejšim družbenim nadzorom. Ta nadzor nikakor ne more biti le stvar posameznih območij, temveč sta v ta namen potrebna soglasnost in usklajevanje med občinami, da bi za isto vrsto in kvaliteto storitev v državnem merilu dosegli čimbolj izenačene cene in prek teh tudi bolj ali manj izenačeno življenjsko raven delovnih ljudi.

Usklajena prizadevanja gospodarskih in drugih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih družbenih dejavnikov bodo šele omogočila učinkovit nadzor nad cenami, kar je prej ko slej osnovni pogoj za brzdavanje inflacije in za stabilna gospodarska gibanja.

NANDE ŽUŽEK

INOVACIJSKA DEJAVNOST V GORENJU

NAJCENEJŠA DOMAČA,
NAJDRAŽJA
UVOŽENA PAMET!

Doslej že več kot 300 tehničnih sprememb in izboljšav • Novi pravilnik naj bi še pospešil inovacijska prizadevanja

Čeprav šteje kolektiv Tovarne gospodinjske opreme Gorenje iz Velenja po starosti zaposlenih med najmlajše v Sloveniji, v poprečju namreč delavci niso starejši od 24 let, so izdelki te tovarne tako na domačem kot tudi zunanjem trgu izredno cenjeni.

S svojo proizvodnjo bele tehnike pokriva tovarna že 55 odstotkov potreb na domačem tržišču, hkrati pa se vse bolj uveljavlja na tujem. Dinarska vrednost izvoza je v letošnjem prvem polletju narasla v primerjavi z istim obdobjem lani za 68 odstotkov! Kolektiv uspešno izvaža svoje hladilnike, pralne stroje, štedilnike in druge proizvode bele tehnike, med drugim v Zahodno Nemčijo, Francijo, Sovjetsko zvezo, Avstrijo, Avstralijo.

„Vsa skrivnost našega uspeha je v tem, da nenehno izpopolnjujemo svojo tehnologijo, da gremo na področju proizvodnje bele tehnike v korak z najrazvitejšimi v Evropi...“ pripoveduje v Gorenju. „Hkrati spodbujamo inovacijsko dejavnost v kolektivu, da bi si zagotovili racionalnejše delo, večjo delovno storilnost in boljšo kakovost izdelkov.“

ŽE DOSLEJ ŽIVAHNA
INOVACIJSKA DEJAVNOST

Zakon o patentih in tehničnih izboljšavah pravi, da je vsaka delovna organizacija dolžna sprejeti ustrezen pravilnik, ki obravnava vprašanja inovacij. Zato je delavski svet podjetja že letos pozimi razpravljal o predlogu pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih.

„Dve leti smo v temeljnih organizacijah združenega dela razpravljali o našem novem pravilniku, ki naj bi urejal oziroma odgovoril na številna vprašanja v zvezi z inovacijsko dejavnostjo...“ razlaga inž. Gregor Švajger, pomočnik generalnega direktorja za tehnične

zadeve in dosednji predsednik komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge. „Pravilnik smo končno sprejeli in prepričan sem, da ves naš trud ni bil zaman. V Gorenju namreč zatrdno računamo, da bo pravilnik še bolj spodbujal zaposlene k izumiteljski dejavnosti ter k odkrivanju boljših tehničnih rešitev...“

Kljub temu, da v Tovarni gospodinjske opreme Gorenje Velenje doslej področja inovacijske dejavnosti niso urejali v posebnem pravilniku, pa je vendarle živela bogato življenje. Posebna služba, ki skrbi za inovacijsko dejavnost, je doslej prijavila pet tovarniških patentov in 27 modelnih – oblikovnih prijav ter pet blagovnih značk. V obravnavi pa sta dve tehnični izboljšavi.

POSEBEN ODDELEK ZA
INDUSTRIJSKO LASTNINO

Z izumi, tehničnimi izboljšavami in koristnimi predlogi se v Gorenju ukvarja oddelek za industrijsko lastnino, ki je organizacijsko vezan na službo standardizacije. Oddelek za industrijsko lastnino tudi spremlja in vodi evidenco v uporabi inovacij. Skupaj z drugimi službami pa ugotavlja koristi posameznih izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov.

„Se preden smo pripravili novi pravilnik, smo spodbujali naše ljudi, posebno mojstre in obratovodje, da pomagajo vsem, ki imajo smisel in veselje za inovacijsko dejavnost...“ nadaljuje inž. Gregor Švajger. „Da naša prizadevanja niso bila zaman, potrjuje med drugim podatek, da so doslej naši delavci predlagali že več kot 300 tehničnih sprememb, ki so nam prinesle neprecenljivo koristi. Sicer pa je intenzivna inventivna dejavnost tudi del našega akcijskega programa, v katerem težimo predvsem za zmanjšanjem proizvodnih stroškov in

seveda za večjo storilnostjo...“

Ker si Gorenje ne more privoščiti, da bi v čemerkoli zaostalo za konkurenti v svetu, se je oddelek industrijske lastnine tesno povezal z institucijami v inozemstvu, ki spremljajo razvoj bele tehnike. Tako redno prejema Gorenje iz patentnega urada v Zahodni Nemčiji prav vse patentne izpise s področja bele tehnike, ki jih potlej nadrobno obdela razvojna služba.

Oddelek za industrijsko lastnino je torej nenehno „na straži“, hkrati pa si prizadeva, da bi tudi delavci sami dali kar največ koristnih predlogov in tehničnih izboljšav. Znano je namreč, da je najcenejša domača in najdražja uvožena pamet!

VELIKO
PRIHRANJENEGA
DENARJA

Prihranki, ki jih prinaša razvita inventivna dejavnost, gredo v milijone. Naj navedemo samo nekaj primerov iz zadnjega obdobja.

Blizu 2,5 milijona dinarjev je prihranil svoji delovni organizaciji inženir z izboljšavo vertikalne sinhronizacije na črno-belem TV aparatu.

Veliko je prihranil tudi delavec, ki se je domislil nove konstrukcije TV kasete. Proizvodni stroški razmeroma dragih kaset so sedaj manjši za polnih 43 odstotkov, prihranek v letu dni pa znaša pol milijona dinarjev!

Kar v petih državah so delavci Gorenja patentirali svoj pralni stroj, ki ne potrebuje vodovoda. S tem strojem se Gorenje močno uveljavilo doma in na tujem, saj ga proizvaja v svetu le velenjska tovarna.

A. ULAGA

● ETA KAMNIK:

Tudi
letos
ozimnica

V kamniški Živilski industriji ETA te dni pospešeno predelujejo vrtnine, ki jih dobivajo iz vse Jugoslavije. Letos so imeli veliko dela z vlaganjem kumaric, ki jih bodo predelali okoli 1.500 ton, kar je za četrtno več kot lani. Začeli so tudi vlagati papriko, ki je bo tudi več kot lani.

ETA že nekaj let pripravlja ozimnico za člane sindikata. Tudi za letos pripravljajo dve vrsti paketov vložnih vrtnin; v manjšem paketu bo 12 kilogramskih kozarcev, v večjem pa bo 24 kozarcev konzerviranih vrtnin.

Ker vsebina paketov še ni določena, tudi ne vedo, kakšna cena bo za obe ozimnici. Zagotavljajo pa v ETI, da ne bo mnogo dražja kot lani, čeprav so se surovine in embalaža podražile za dobro petino. Sindikalnim organizacijam bodo v ETI nudili tudi možnost obročnega odplačevanja. Ker še v oktobru predelujejo veliko vrtnin, bodo začeli prve pakete pošiljati ob koncu oktobra. V ETI so se tudi odločili, da bodo stimulirali zbiralce naročil v sindikalnih organizacijah. Zagotavljajo pa, da bodo vse sindikalne organizacije v Sloveniji do konca septembra seznanjene z pogoji in možnostjo nakupa ozimnice. O ozimnici iz kamniške Živilske industrije ETA bomo še poročali.

-t

OTIŠKI VRH

Sodobna
betonarna

Gradbeno podjetje Dravograd je na Otiškem vrhu pri Dravogradu zgradilo sodobno betonarno, v kateri bodo lahko na uro pripravili najmanj 55 kubičnih metrov različnih vrst betonov. Nova betonarna, v kateri je delo povsem avtomatizirano, bo z letno proizvodnjo 110.000 kub. metrov betona, zadostila potrebam vse koroške gradbene operativne in industrije gradbenega materiala, pa tudi drugih porabnikov.

V Gradbenem podjetju Dravograd, ki je betonarno zgradilo v glavnem iz lastnih sredstev, so prepričani, da bo nova betonarna pospešila priprave za povezovanje gradbene operativne v občinah koroške regije, ki bi na Otiškem vrhu tudi lahko skupno financirala gradnjo sodobne tovarne betonskih izdelkov. Tak objekt bi bil še posebej pomemben, saj v občinah koroške regije ni opreke, prav tako pa tudi ne večjega izdelovalca betonskih elementov.

Hkrati s tem, ko so na Otiškem vrhu pri Dravogradu gradili novo sodobno betonarno, so Dravograjčani uvajali tudi novo tehnologijo gradnje z litim betonom. Tako so ob avtomatskih kupili tudi prekladalne silose, žerjav ter visokostenske opaze in drugo opremo. Uporaba nove tehnologije litega betona bo v prihodnje vplivala na skrajšanje rokov gradnje, na gradbiščih bo potrebno manj delavcev, dela pa morajo biti tudi cenejša.

(EK)

● IDRIJA

Rudnik
je v stiski

V rudniku živega srebra v Idriji proizvedejo kakih 550 ton te žlahtne kovine. Vsebnost rude je zelo nizka, način odkopavanja pa otežkoča uporaba moderne mehanizacije in še povečuje obratovalne stroške.

Rudnik Idrija od 80 do 90 % svoje proizvodnje izvozi. Zaradi nizke cene, ki je na svetovnem trgu že nekaj let, posluje idrijski rudnik živega srebra na robu rentabilnosti.

Kolektiv rudnika name-rava premostiti težaven položaj z zadrževanjem prodaje in povečevanjem zalog živega srebra, ker pričakuje višje cene. Nadalje zahteva prepoved uvoza živega srebra in povišanje izvozne premije. Kolektivu je uspelo zagotoviti le del kreditov za povečanje zalog, medtem ko ostalih zahtev kljub večkratnim posredovanjem republiških organov še niso uspeli uresničiti.

URESNIČEVANJE DRUŽBENOEKONOMSKE POLITIKE V KOPRSKI OBČINI

ŠE VEDNO NE UKREPAJO VSI

Družbenopolitična aktivnost za uresničevanje ciljev družbeno-ekonomskih politike je uspešno stekla tudi v koprski občini, vendar akcija za stabilizacijo gospodarskih razmer še ni v celoti zajela samoupravljalne in delegatske baze v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

To je ena osnovnih ugotovitev ponedeljkove skupne seje predsedstva občinske konference SZDL, občinskega komiteja ZKS in koordinacijskega odbora za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti pri uresničevanju letošnje družbeno-ekonomske politike in gospodarske stabilizacije.

Člani koordinacijskega odbora so v minulem mesecu obiskali 36 večjih delovnih organizacij v občini in opravili razgovore z vodstvi družbenopolitičnih organizacij, samoupravnimi organi in vodilnimi delavci, kjer so analizirali gospodarske razmere v posameznih organizacijah in stabilizacijske programe.

Iz gradiva in podatkov, ki jih je zbral koordinacijski odbor, je razvidno, da gospodarski položaj v občini kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja ni kritičen, če ga presojava z aspekta ustvarjenega celotnega dohodka; zaskrbljujoče pa je stalno naraščanje stroškov, ki pa v veliki meri bistveno vplivajo na doseganje boljših proizvodnih in finančnih rezultatov v delovnih organizacijah. Prvi podatki o poslovnem uspehu in ocena uspešnosti poslovanja v letošnjem prvem polletju kažejo, da je bilo poslovanje v tem

obdobju uspešno. Gospodarjenje v organizacijah združenega dela je bilo v primerjavi z istim obdobjem lani družbeno rentabilnejše ob zmanjšani interni akumulativnosti in počasnejšemu zagotavljanju trajnih obratnih sredstev. Tako se je izboljšala uspešnost poslovanja v gradbeništvu in prometu, poslabšala pa v industriji, trgovini, obrti in komunalni dejavnosti.

Celotni dohodek v občini je porastl za 35 %, počasneje pa naraščata dohodek in ostanek

dohodka, kar pa je neposredno pogojeno s povečano rastjo stroškov. Zato bo potrebno v prihodnje bolj varčevati, bolje izkoriščati delovni čas, izboljšati notranjo organizacijo dela in delovno disciplino. Neugodna je tudi rast zaposlovanja, saj s stopnjo skoraj 5 odstotkov bistveno odstopa od dinamike, začrtane v resoluciji o razvoju gospodarstva v občini. Zadovoljiva stopnja zaposlovanja je v industriji, največja pa v kmetijstvu, trgovini, komunalni dejavnosti in obrti.

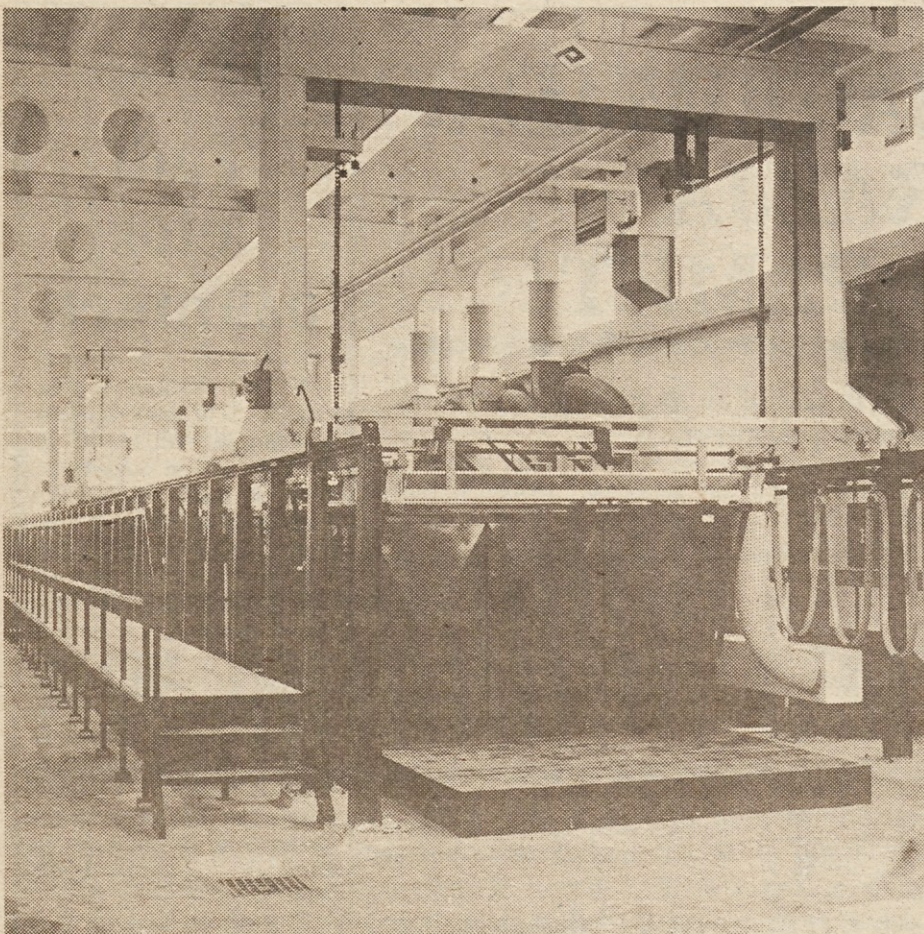
Prispevek koprškega gospodarstva k zagotavljanju pozitivne zunanjetrgovinske menjave je pozitiven, kljub temu pa so bili trenutni rezultati ocenjeni kot neugodni. Najbolj negativno razmerje med uvozom in izvozom ima koprski Iplasi, ki blizu 90 odstotkov surovin uvaža iz zahodnoevropskih držav, medtem ko je izvoz usmerjen izključno na vzhodnoevropsko tržišče. Tomos pokriva vrednost uvoza z izvozom z 71 odstotki, prizadeva pa si zagotoviti domače

proizvajalce potrebnega reprodukcijskega materiala. Tovarna kovinskih izdelkov Lama Dekani pokriva vrednost uvoza z izvozom s skoraj 70 odstotki.

Vse tekoče investicije v občini so sicer finančno pokrite, vendar pa so investicijska vlaganja premalo usmerjena v izboljšanje tehnologije in organizacije dela.

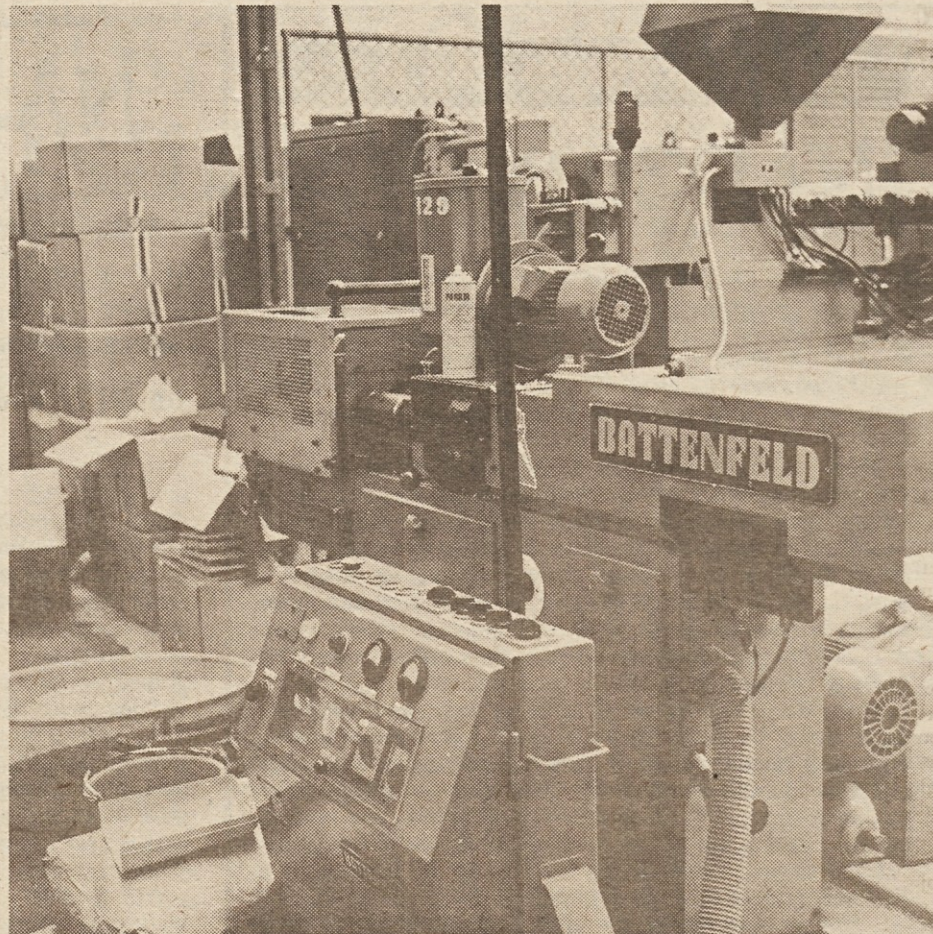
Skupna poraba se giblje v občini skladno z dogovorjeno dinamiko in programi ter finančnimi načrti samoupravnih interesnih skupnosti, kjer pa ni bistvenih prekoračitev. Na področju splošne porabe pa je stanje manj ugodno. Šestmesečna realizacija proračuna občine je le 41,5 odstotkov, kar pomeni enomesečno zaostajanje za sprejeto proračunsko politiko in gospodarsko dinamiko v občini. Vse to pa povzroča težave pri izpolnjevanju proračunskih obveznosti in pri pokrivanju drugih potreb, ki se financirajo iz teh sredstev.

MILOŠ SVANJAK

Te dni bo pričel obratovati nov obrat galvanike – edini te vrste v Jugoslaviji. Novi obrat je veljal kolektiv Metalplasta le nekaj manj kot 9 milijonov dinarjev.

Delavci Metalplasta so si v zadnjih letih omislili marsikaj novega, med drugim tudi avtomatične stroje za brizganje plastike; vendar z načrtovanimi investicijami še zdaleč niso pri koncu...

SMELI, A REALNI NAČRTI

● Metalplast Ruše, ki deluje v sklopu SOZD Gorenje, uspešno sodeluje s tovarno gospodinjne opreme v Velenju in našo elektroindustrijo ● Številne nove investicije bodo kolektivu omogočile uspešnejše delo in boljše delovne razmere

Podjetje Metalplast je bilo ustanovljeno leta 1960 v Mariboru. Bolj kot na podjetje je spominjalo na skromno obrtno delavnico. V tesnih in neprimeren delovnih prostorih malčestvilni kolektiv ni imel pravih možnosti za svoj nadaljnji razvoj, zato se je že leta 1965 preselil v prostore nekdanje tekstilne tovarne v Rušah. Poleg večjih delovnih prostorov je tu dobil kolektiv Metalplasta tudi več pridnih rok, ki so ostale po ukinitvi tamkajšnje tekstilne tovarne brez zaposlitve. Delo so dobila tudi mlada dekleta, ki v teh krajih nimajo kdo ve koliko možnosti za zaposlitev.

Takoj po najnujnejši obnovitvi prostorov so delavci Metalplasta močno okrepili svojo proizvodnjo in pričeli intenzivno sodelovati s proizvajalci na področju bele tehnike in elektroindustrije. Kooperacijskih pogodb je bilo iz leta v leto več...

OBSEŽEN SANACIJSKI PROGRAM

Še preden si je kolektiv Metalplasta podal roke z delavci Gorenja – referendum je bil

septembra lani, do formalne združitve pa je prišlo 1. januarja letos – so se delavci odločili za uresničitev obsežnega sanacijskega načrta. Spoznali so namreč, da bodo kos vse zahtevnejšim nalogam le, če bodo stekali v korak z razvojem tehnike in si zagotovili najsodobnejšo strojno opremo in seveda ustreznejše delovne prostore. V zastareli in že dokaj odsluženi stavbi nekdanje tekstilne tovarne namreč ni bilo upati na uresničitev obsežnih in obetavnih načrtov.

„Med tem so naše kooperacijske obveznosti precej narasle – za Tovarno gospodinjne opreme Gorenje Velenje smo namreč izdelovali že številne polizdelke za pralne stroje, hladilnike in drugo belo tehniko – tako da smo morali resno misliti na jutrišnji dan, na obsežnejše zadolžitve in s tem uspešnejše delo...“, nam pripoveduje Franc Filipič, direktor splošnega sektorja. „Tako smo se med drugim odločili za gradnjo novih prostorov za galvanizacijo, ki nas bodo veljali blizu devet milijonov dinarjev. V novih prostorih za galvanizacijo

plastike, ki so prvi te vrste v Jugoslaviji, bomo pričeli z rednim obratovanjem v nekaj tednih. Naj še omenim, da gradimo tudi novo strojno delavnico, ki naj bi bila nared že konec meseca septembra. Precej novih strojev smo že kupili, vsega pa si, razumljivo, še nismo mogli zagotoviti...“

Tudi nova strojna delavnica bo veljala kolektiv Metalplasta blizu devet milijonov dinarjev. V obeh omenjenih novih delovnih prostorih bodo pričeli delavci s proizvodnjo v najkrajšem času, potem pa jih čakajo nove naloge. Njihov sanacijski program je namreč dokaj obsežen!

„Za letos se bomo zadovoljili z novo galvanizacijo in novo strojno delavnico, potem pa bomo znova zavihali rokave...“, nadaljuje naš sogovornik. „Potrebujemo namreč še veliko, kot denimo nov energetski center z daljnovodom, toplarno, trafo-postajo, kotlararno, vodni zbiralnik, kompresorsko postajo itd. In ko bomo zgradili potreben energetski center, bomo pričeli z gradnjo skladišč, potlej pa še nove

orodjarne, saj je sedanja že mnogo premajhna. Kdaj bomo uresničili vse svoje načrte... odvisno pač od ustvarjenega dohodka, od potrebnih kreditov...“

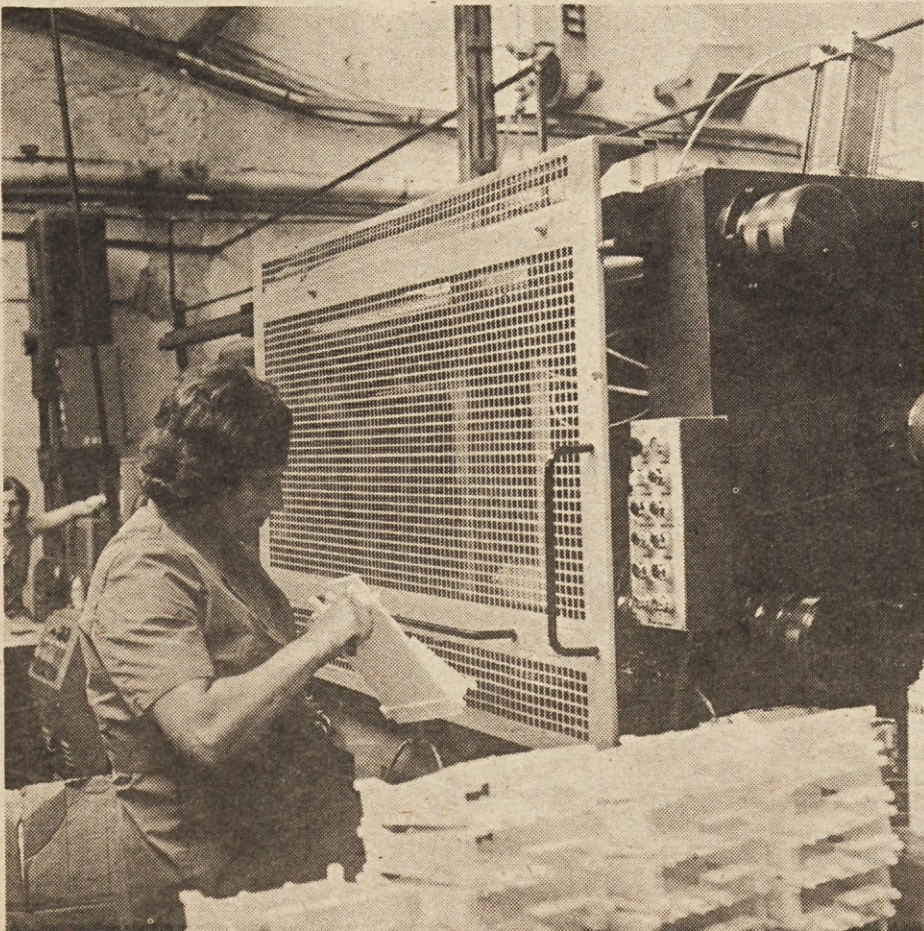
IZ LETA V LETO VEČJA PRODUKTIVNOST

V novih delovnih prostorih in seveda ob sodobnejši strojni opremi snuje kolektiv Metalplasta precej velikopotezne, toda povsem realne načrte. V ponazoritev naslednji podatki: lanskoletna realizacija kolektiva, ki šteje 190 zaposlenih, je znašala 40 milijonov dinarjev, letos bo za 50 odstotkov večja, čez pet let pa že za več kot štirikrat večja v primerjavi z letošnjim letom!

„Dokaj uspešno smo se vključili tudi v izvoz. Del svoje proizvodnje namreč izvažamo v Zahodno Nemčijo, v Avstrijo, Libijo, v države Bliznjega vzhoda in, če bo šlo vse po predvidevanjih, bodo kaj kmalu naši proizvodi dobili odjemalce tudi v Sovjetski zvezi...“, je naš kratak razgovor sklenil Franc Filipič. E. P.

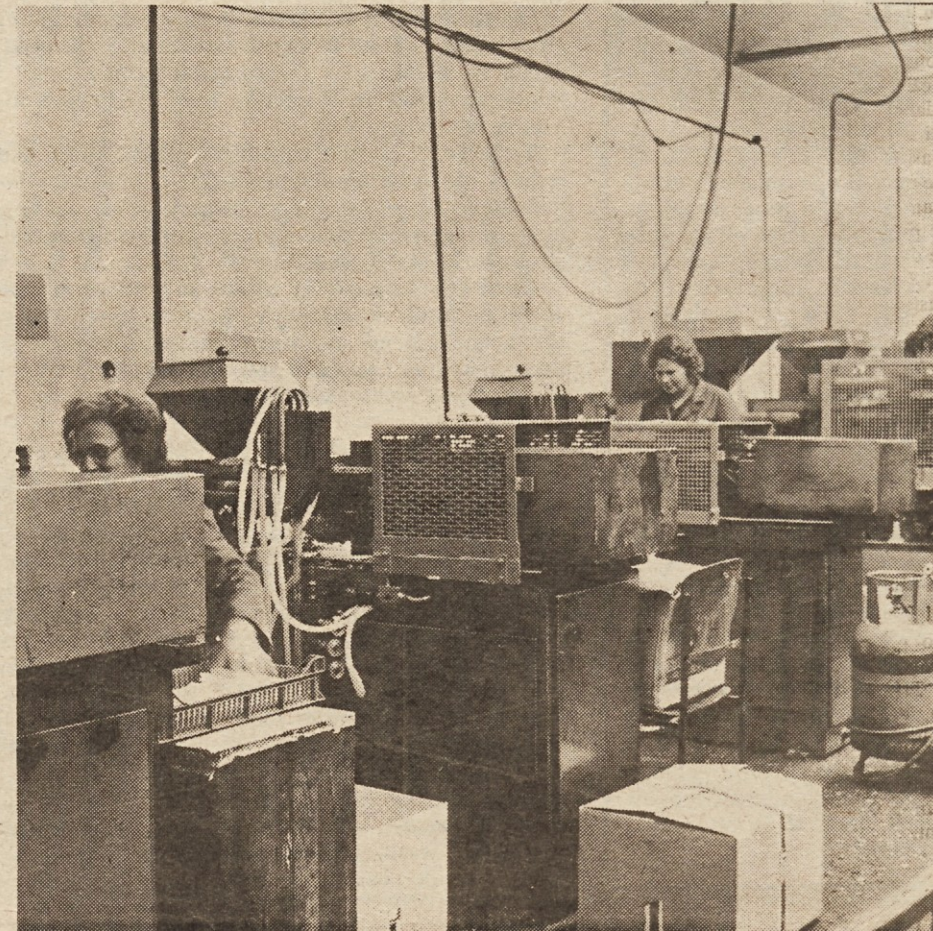

Gradnja velike nove strojne delavnice, ki bo predvidoma zaključena že konec meseca septembra letos

Od 190 zaposlenih je v Metalplastu kar 125 žensk

Delovni prostori v stari ruški tekstilni tovarni niso primerni za sodobno proizvodnjo, zato se je odločil kolektiv za novogradnjo, ki bodo zagotovile tudi boljše delovne razmere.

PETE EVROPSKE ŠPORTNE IGRE PARAPLEGIKOV

Za naše 41 odličij

Pred dnevi so bile na Dunaju pete evropske športne igre invalidov paraplegikov. Tristo športnic in športnikov iz 14 držav se je pomerilo v atletiki, namiznem tenisu, košarki, plavanju, lokostrelstvu, peteroboju in spretnostni vožnji z avtomobili.

Jugoslovanski športniki - invalidi so se na Dunaju odlično odrezali, saj so osvojili kar 41 kolajn, ženske 25 in moški 16. Nedvomno je bila najuspešnejša tekmovalka Tatjana Sušteršič, ki je naši reprezentanci pridelala 4 zlate in 4 srebrne kolajne. Najboljša je bila v metu kopja, krogle in diska ter v vožnji na 60 metrov. Pri moških pa sta bila najuspešnejša tekmovalca Marjan Peternejl in Jože Okorn, ki sta skupaj osvojila 4 medalje, vsak eno zlato in eno srebrno.

Na Dunaju naše zastopstvo ni imelo tekmovalcev v plavanju, lokostrelstvu, peteroboju in spretnostni vožnji z avtomobili. Sicer pa so naši športniki poudarili, ko so se vrnili s petih evropskih športnih iger, da bi bili lahko na velikem tekmovanju še uspešnejši, če bi se lahko doma pripravljali pod strokovnejšim vodstvom in če bi imeli na voljo posebej prirejene vozičke, kot jih imajo drugi tekmovalci.

Naj omenimo še naše športnice in športnike, ki so na Dunaju največ prispevali k lepemu rezultatu. ŽENSKE: Sušteršič 8 kolajn, Sitar 6, Kostavec 4, Kralj 4, Ševarc 3 in Brus 1 medalja.

MOSKI: Okoren 3 medalje, Koščak 3, Peternejl 3, Pibernik 2 ter Agič, Pribanič, Gorenje in Klemenc po ena medalja.

STT TRBOVLJE

Sto na Triglavu

V okviru akcije „Vsi hodimo“ je planinska sekcija pri sindikalni organizaciji STT organizirala pohod 100 članov kolektiva na Triglav. Kljub neurju, ki je divjalo v sredo popoldne in dežju v noči iz stede na četrtek, so se udeleženci pohoda v četrtek zjutraj ob 4.30 veselih obrazov odpeljali z dvema avtobusoma proti Rudnemu polju. Tu smo naleteli na prvo oviro, ki pa je bila tudi edina na tem pohodu. Smreka, ki je ležala preko ceste, je preprečila še nekaj metrov vožnje z avtobusi.

Krenili smo proti Velemu Polju. Pred prvo vzpetino postanek za malico in zadnja navodila. Ze po nekaj metrih smo šli v strmi breg po snegu, ki ga je bilo tu še sorazmerno malo. Prvi postanek je bil na Velemu Polju. Tu so nas postregli z vročim čajem in nam zaželeli srečno pot. Kolona je krenila naprej. Polovico udeležencev je nato krenilo proti Kredarici, ostali pa smo se napotili proti domu Planika pod Triglavom.

Naslednji dan je bil lep, razpoloženje na višku. Na malem Triglavu se nam je zopet pridružila skupina, ki je prenočila na Kredarici. Razvila se je dolga kolona z zastavo STT na čelu. Kolona je bila tako dolga, da je zastava STT že bila na Aljaževem stolpu na vrhu Triglava, konec kolone pa je bil še na malem Triglavu. Vsi, ki so prvič osvojili vrh, so imeli krst. Navdušena šahista Stane in Polde pa sta zaigrala partijo šaha na „najvišji ravni“. Žal pa je veter prignal temne oblake in začelo je rahlo rosiiti, zato partije nista odigrala do konca. Z vrha Triglava smo spustili raketo, nato pa smo se morali zaradi vetra in dežja vrniti k Planiki.

Na zaključku je treba pohvaliti organizatorje pohoda, vodiče in vse, ki so podprli izvedbo pohoda, kot so: sindikat STT, vodstvo podjetja, OSS Trbovlje in TKS Trbovlje. Želimo, da pohod ne bi bil prvi in zadnji, ampak, da postane tradicija STT in da se prihodnje leto pri II. pohodu pridružio še vsi ljubitelji planin in tisti, ki so letos ostali v dolini.

VALČI OMAHNE

roietje gre h koncu in nogometna igrišča so končno spet oživila...

Z DRUŽBENIM DOGOVARJANJEM O ZDRUŽEVANJU SREDSTEV BODO V KRANJSKI OBČINI PRIŠLI V NASLEDNJIH LETIH DO NUJNO POTREBNIH ŠPORTNO-REKREACIJSKIH OBJEKTOV

Možnosti bo dovolj

Letos junija se je v kranjski občini iztekel drugi samoprisepek, ki so ga občani plačevali za osnovne šole in vrtece. Ker pa so potrebe po novih šolskih in vzgojnovarstvenih prostorih, ob tem pa tudi drugih družbenih objektih, v največji meri tistih za množično športno rekreacijo delavcev in občanov, še vedno izredno velike, so v drugi polovici leta začeli znova zbirati denar za njihovo gradnjo s prispevki delovnih ljudi in drugih občanov ter delovnih organizacij.

Ob sprejemanju letošnjega družbenoekonomskega načrta je občinska skupščina posvetila največ pozornosti vsem tistim perečim problemom, ki jih bo treba rešiti v prihodnjih letih. Pri tem je predvsem ugotovila, da izjemno velike naložbe v gospodarske dejavnosti v zadnjih letih in pospešena rast zaposlovanja terjajo še naprej gradnjo nekaterih družbenih objektov, ki razen šolskih in vzgojnovarstvenih, vključujejo tudi športno-rekreacijske ter nekatere komunalne in druge objekte v krajevnih skupnostih. Medtem, ko sta sedaj vključeni v program osnovni šoli na Planini in Primskovem, so z razliko od ostalih krajevnih skupnosti, kjer prav tako nimajo ustreznih družbenih objektov, v Predvdvoru opustili zamisel o preureditvi stare stavbe za potrebe otroškega varstva in se odločili za gradnjo novega vrteca in športno-rekreacijskega središča.

POTREBE VEDNO VEČJE

V „kranjskem primeru“ zbiranja denarja za gradnjo šol, vrtecev in družbenih objektov je treba opozoriti na dejstvo, da se zahteve delovnih ljudi po novih športno-rekreacijskih centrih ob razpravah na zborih občanov ponavljajo že vrsto let. Še posebno močne so bile ob sprejemanju letošnjega družbenoekonomskega načrta občine. Zahteve se razumljivo niso poročile brez vzroka: v kranjski občini namreč v zadnjih desetih letih niso zgradili niti enega športno-rekreacijskega objekta, čeprav se je množična športna rekreacija med zaposlenimi v gorenjski metropoli prav v tem času izredno razmahnila in doslej zavidanja vredne razsežnosti.

V kaj klavrnoložbo ob tej ugotovitvi je spoznanje, da predstavljajo častno izjemo teledavnice in igrišča pri šolah, ki pa delovnim ljudem in občanom ne nudijo večjih možnosti za športno rekreacijo. Tako danes manjka nekaj zelo potrebnih centralnih rekreacijskih objektov v središču Kranja in cela vrsta manjših v krajevnih skupnostih. Zato je v programu izgradnje družbenih objektov do konca junija 1980. leta tudi predvideno umetno drsališče in strelišče za malokalibrsko puško in pištolo v Kranju, v krajevnih skupnostih pa predvsem več igrišč in drugi objekti za množično rekreacijo delav-

cev in občanov ob osnovnih šolah.

SISTEMSKO REŠEVANJE

Že na zborih delovnih ljudi, ki so sledili širokim razpravam po krajevnih skupnostih, so kranjski delavci terjali, da je treba v prihodnje gradnjo družbenih objektov začeti reševati sistemsko, predvsem pa, da je potrebno vzporedno z gradnjo novih delavskih stanovanj graditi tudi te objekte. Na največji odmev pa je v razpravah o gradnji družbenih objektov naletelo opozorilo, da morajo temeljne in druge organizacije družbenega dela pri svojih investicijah poleg razširjene, prikazovati tudi družbeno reprodukcijo. Očitno je namreč, da nenehno povečevanje zaposlenih v končni fazi še kako vpliva na družbeni standard zaposlenih, ki jim ne more biti vseeno, kje bodo preživeli svoj prosti čas.

V kranjski občini se je v zadnjih letih povečalo število zaposlenih za blizu 400 delavcev, ki so prišli iz drugih republik. Mnogi med njimi so ostali v občini in za vse te je bilo treba zgraditi nove šole, vrtece in ostale družbene objekte, vendar so v Kranju, kot po nepisanem pravilu, skoraj vsako leto pozabljali na izgradnjo športno-rekreacijskih objektov.

AKCIJA SE ZAČENJA

Delavci, zaposleni v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela v kranjski občini, so razpravljali in sklepali o podpisu družbenega dogovora o gradnji družbenih objektov v krajevnih skupnostih na svojih zborih v zadnjih dneh junija, sredi julija pa so njihovi pooblaščenici predstavniki podpisali družbeni dogovor. Z njim so se zavezali prispevati poleg določenega prispevka iz dohodka svojih delovnih organizacij še 1% od svojih čistih osebnih dohodkov.

Ker pa je odbor za podpis družbenega dogovora sodil, da bi morala priti ob tej akciji do izraza solidarnost vseh občanov, ki imajo lastne dohodke, je z dogovorom predvidel, da za gradnjo družbenih objektov prispejajo svoj delež tudi tisti delavci, ki so zaposleni izven občine. Podobno kot med „kranjskimi“ delavci je bil izredno velik odziv na akcijo tudi med njimi, posebno še, ker nimajo kot ostali občani po delu možnosti za športno rekreacijo.

Uspeh akcije za podpis druž-

benega dogovora o združevanju sredstev za gradnjo družbenih objektov v krajevnih skupnostih kranjske občine, je vnovič, kot pred leti oba krajevna samoprispevka, dokazal in potrdil hkrati, da so delovni ljudje pripravljeni prispevati del svojih zaslužkov za izboljšanje družbenega standarda. Najbolj pa je razveseljivo dejstvo, da so domala vsi podprli pobudo za postavitve športno-rekreacijskih objektov, ki jih v krajevnih skupnostih prav tako močno pogrešajo, kot šole in vrtece.

IVO VIRNIK

DOSLEJ NAJVEČJE MOTOCIKLISTIČNE DIRKE PRI NAS

Gornja Radgona: finale svetovnega prvenstva

Ljubitelji moto športa bodo 14. septembra letos prav gotovo spet prišli na svoj račun. V Gornji Radgoni bo tega dne finale svetovnega prvenstva s specialnimi motorji do 500 kubičnih centimetrov, na 1000 metrov dolgi peščeni stezi. S tem tekmovanjem stopamo Jugoslovani med tiste narode, ki so zavoljo svojih organizacijskih zmognosti in znanega gostoljubja sposobni, z relativno skromnimi izdatki izvesti privlačno svetovno tekmovanje na najvišji ravni.

Gornja Radgona, zlasti pa prizadevni športni delavci tamkajšnjega avto moto društva, so se za to tekmovanje še posebej pripravili. V vseh letih, odkar je znano, da bo finale svetovnega prvenstva v Gornji Radgoni, so se v tem kraju domala vsi lotili načrtovanja in ureditve zastavljenih nalog. Med drugim so dogradili športno središče na Tratah, ki se po letošnjem festivalu prijateljstva imenuje športni park „Bratstva in enotnosti“. Poleg 1000 metrov dolge peščene steze, ki sodi med najboljše v Evropi, so sredi zelenja ob Muri uredili igrišča za nogomet, odbojko, košarko, roket, tenis ter stezo za mali speedway in atletiko.

Pri prenovitvi dirkalne steze in celotnega športnega parka je veliko pomagala tudi mladina in pripadniki JLA, kajpak pa marljivo radgonsko avto moto društvo ne bi zmoglo vsega, če ne bi bilo izdatne pomoči domačih delovnih kolektivov. Med novimi pridobitvami je tudi tribuna s 500 sedeži, skrbno urejeno tiskovno središče za akreditirane novinarje, sodobne kopalnice s prhami in sanitarije. Pripravili so tudi parkirne prostore za 5.000 avtomobilov.

Zanimanje za finale svetovnega prvenstva z motorji na peščeni stezi je veliko doma in po svetu. Pričakujejo, da si ga bo ogledalo več kot 40.000 obiskovalcev. Naj omenimo na pri-

mer, da je najavljenih že več kot 100 Dancev, Nemcev bo prišlo več sto, zlasti pa bo velik obisk iz sosednje Avstrije. Tudi iz bratskih republik bo prišlo v Gornjo Radgono veliko gledalcev. Med drugimi bo avto moto društvo iz Crikvenice na dan svetovnega prvenstva pridelilo avtomobilistični rally, ki se ga bo udeležilo več kot 100 vozačev in spremljevalcev. To je le nekaj drobcev, ki pričajo, kakšno je zanimanje za svetovno prvenstvo.

In kdo bo nastopil v Gornji Radgoni?

V finale so se uvrstili naslednji tekmovalci: Mauger (Nova Zelandija), Braestbro (Danska), Briggs (Nova Zelandija), Michanek (Švedska), Štancl (ČSSR), Stangeland (Norveška), Kall (ZRN), Collins (Anglija), Mueller (ZRN), Olsen (Danska), Betzl (ZRN), Wedin (Švedska), Zierk (ZRN), Kundra (ČSSR), Poschenrieder (ZRN) in Godden (Anglija). Rezervi sta Wasserman (ZRN) in Verner (ČSSR).

Jugoslavijo bosta zastopala Štefan Kekec iz Maribora in Rado Kocuvan iz Gornje Radgone.

Seveda so se v Gornji Radgoni zelo potrudili, da bi dali kar najboljšo možnost tudi našim zastopnikom, državnemu prvaku v speedwayu Štefanu Kecku iz Maribora in domačinu, Radu Kocuvanu. Oba imata na voljo po dva motorja jawa, njune priprave pa že dalj časa vodi naš znani in preizkušeni tekmovalac Rudi Bauman iz Murske Sobote. Dirkača sta doslej vadila tudi po trikrat na teden, zadnje dni pred prireditvijo pa bosta trenirala vsak dan, da bi bila kar najbolje pripravljena na boj z neprekosljivimi mojstri iz tujine.

M. ŽIVKOVIČ

V septembru po transversali kurirjev in vezistov

V letošnjem jubilejnem letu, ko slavijo naši narodi zmago nad fašizmom, prireja odbor za vzdrževanje transversale kurirjev in vezistov pri Podjetju za ptt promet Ljubljana z družbenopolitičnimi organizacijami OZD spominski pohod delavcev, upokojencev in štipendistov po poteh kurirjev in vezistov NOV in POS med Toškim čelom in Črnim vrhom nad Polhovim Gradcem.

S pohodom želi organizator obuditi spomine na junaška partizanska leta in obenem na steze in poti, ki so jih v času NOB uporabljale partizanske enote, aktivisti in zlasti kurirji. Transverzala kurirjev in vezistov se vije po stezah Polhogrjskih Dolomitov, ki ponujajo jesenskemu popotniku veliko lepega. Začetek pohoda, ki bo trinajstega septembra, bo ob osmih zjutraj pri spomeniku kurirčeka pod Toškim čelom, zaključek prireditve pa bo v popoldanskih urah med tretjo in četrto uro na Črnem vrhu. Po okrepčilu, vsak udeleženec pohoda bo prejel golaž s kruhom, bo kulturno zabavni program.

PRVI DOMA, MED PRVIMI TUDI NA TUJEM

Letos se izteka trideset let od ustanovitve glavne strojne in traktorske postaje za Slovenijo, ki je bdela nad tedanjimi osmimi strojno-traktorskimi postajami v naši republici. To so bili zametki sedanjih delovnih organizacij, ki proizvajajo kmetijske stroje in opremo, skrbijo za rezervne dele in popravila kmetijske mehanizacije. Kljub v začetku zelo slabi opremi, majhnim delovnim izkušnjam ter pomanjkanju strokovno usposobljenih kadrov, pa so prav te postaje odigrale pomembno vlogo v razvoju našega kmetijstva, saj so z velikimi napori in prizadevanji pričele z obnavljanjem strojnega parka in zemljišč.

Razvoj je prinesel vse večjo decentralizacijo uprave. Strojne in traktorske postaje so postale servisne delavnice, ki so prevzele glavno breme izobraževanja in pridobivanja kadrov za to dejavnost. Kasneje pa so iz njih nastale samostojne delovne organizacije, ki so kaj kmalu povezale svoje interese ter napore za doseganje boljših rezultatov v poslovnih skupnostih za kmetijstvo. V nekdanjih okrajnih in v republiški poslovni skupnosti za kmetijstvo so se delovne organizacije dogovarjale o skupnem reševanju obilice perečih vprašanj, s katerimi so se srečevali njihovi kolektivi pri svojem delu, usklajevale so zmogljivosti strojne opreme, rezervnih delov, skratka, vsestransko so sodelovale na tehnično-tehnološkem, komercialnem in finančnem področju.

Nedvomno pa je bila ena najpomembnejših odločitev, da delovne organizacije poskušajo zagotoviti čimveč možnosti za porizvodno delovnih orodij za kmetijstvo, različnih priključkov za kmetijsko mehanizacijo, kar naj bi vse pripomoglo k intenzifikaciji kmetijske proizvodnje.

AGROSTROJ SE JE ODLOČIL . . .

Tudi tedaj majhen kolektiv ljubljanskega Agrostroja se je lotil izdelovanja različnih delovnih priprav za kmetijstvo in dokaj zgodaj osvojil proizvodnjo opreme za „umeten dež“. Ko je kolektiv Agrostroja sprejemal to odločitev, se je s proizvodnjo namakalnih naprav ukvarjalo kar pet jugoslovanskih delovnih organizacij, ki pa so zaradi prepočasnega uveljavljanja novih materialov v proizvodnjo ter finančnih problemov, s katerimi se je ubadalo kmetijstvo, kmalu opustile tovrstno proizvodnjo.

Agrostroj je vztrajal v proizvodnji namakalnih naprav. Namesto železnih cevi in sestavnih delov je

vgrajeval v naprave aluminijaste, poleg tega pa razširil asortiment opreme za umetno namakanje, tako da ima danes v proizvodnem programu že 35 različnih tipov, s katerimi lahko namakamo naenkrat različne površine zemljišča in to od 15 do 100 ha zemlje z eno enoto. Tudi pogon naprav je različen, saj lahko kupci nabavijo naprave na elektro pogon, z diesel motorji in na reduktorsko-kardanski prenos črpalke, so stabilne, polstabilne in gibljive izvedbe. Posebej naj omenimo agregate za razprševanje različnih vrst gnojevk s posebnimi črpalkami.

ZNANO IME TUDI NA TUJIH TRŽIŠČIH

Le malokdo ve, da se je s tako proizvodno usmeritvijo, s stalnim posodabljanjem proizvodnje kolektiv Agrostroja uveljavil tudi na tujih tržiščih. Že samo podatek, da Agrostroj letno izvozi za 65 do 70 odstotkov svojih namakalnih naprav v države vzhodne Evrope, v države v razvoju in v Latinsko Ameriko, potrjuje to našo trditev. Agrostroj poslovno tehnično sodeluje že s 37 državami, kolektiv pa si stalno prizadeva, da bi to sodelovanje še razširil ter osvojil nova tržišča. Toda v teh prizadevanjih ne gre več za klasičen izvoz opreme in naprav, pač pa tudi za „izvoz znanja“, za kompleten inženiring za gradnjo tovarn za namakalne naprave v posameznih državah.

Na svetovnem tržišču se kolektiv Agrostroja srečuje z veliko konkurenco, toda to velja predvsem za cene, kajti po kvaliteti sodi v svetovni vrh tovrstne proizvodnje. V konkurenčnem boju na tujem tržišču seveda ne manjka težav in ovir, ki onemogočajo še hitrejšo napredovanje. Ena največjih ovir pa je inflacija stroškov, s katero se srečujemo v našem gospodarstvu, saj take rasti cen surovin in reprodukcijskega materiala tuje tržišče ne priznava. Težave so tudi pri nakupu diesel motorjev, tempera odlitkov in aluminija, kjer cene strmo rastejo, cene namakalnih naprav na domačem trgu pa jih ne dohitejajo, medtem ko so na tujih trgih bolj ali manj stalne cene.

AGROSTROJ RASTE

Agrostroj se danes ne ukvarja samo s proizvodnjo namakalnih naprav, temveč tudi s servisiranjem težke mehanizacije ter avtomobilov in s proizvodnjo umetnih smol. Slednja z novimi investicijskimi naložbami v tovarno plastičnih silosov postaja čedalje pomembnejša.

Letos bo znašal celotni dohodek tega 455-članskega kolektiva blizu 300 milijonov dinarjev, pri čemer predstavlja proizvodnja kmetijske mehanizacije in opreme 90,2 odstotka, servisna dejavnost 8 odstotkov in le 1,8 odstotka proizvodnja umetnih smol. V zadnjih petih letih se je celotni dohodek Agrostroja povečal za 259,3 odstotka, lanski plan realizacije so prekoračili za 46,1 odstotka, in to predvsem na račun povečanega obsega poslovanja — zlasti izvoza — precej manj pa zaradi povečanih cen. Tudi Agrostroj se na domačem tržišču bori z vse bolj zaostrenimi pogoji gospodarjenja. Zato je bil tudi lanski dohodek nekaj nižji od predlanskega, čemur so krive predvsem povečane cene materialov in storitev, pa tudi večje družbene obveznosti. Tako se je lani zmanjšal dohodek podjetja v primerjavi s predlanskim letom za 0,5 odstotka, čeprav so v Agrostroju povečali produktivnost za 7,4 odstotka. Posledica tega je bil seveda tudi manjši ostanek dohodka. Zato so se v Agrostroju odločili poseči po vseh skritih rezervah v proizvodnem in poslovnem procesu ter čimprej dograditi novo tovarno za proizvodnjo plastičnih silosov v Ivančni gorici.

Nova tovarna, v kateri bo 55 delavcev Agrostroja proizvajalo plastične silose za potrebe kmetijstva, je velika pridobitev za naše kmetijstvo. To dokazuje tudi podatek, da je celotna proizvodnja za prihodnje leto že vnaprej razprodana. Vrednost naložbe bo znašala 250 milijonov dinarjev, pri čemer je Agrostroj udeležen s 60 odstotki lastnih sredstev. Drugo pa so bančni krediti. Tehnologija je sad prizadevanj Agrostrojevih strokovnjakov. V Agrostroju predvidevajo, da bo stekla proizvodnja v novi tovarni že ob koncu letošnjega leta, saj strojna oprema že čaka v skladiščih in če bodo gradbeniki in drugi izvajalci opravili svoja dela v sicer že „premahnjenih“ rokih, bodo kmetijske organizacije kmalu dobile prve plastične silose. Že v prvem letu proizvodnje naj bi delavci Agrostroja v novi tovarni ustvarili za 120 milijonov celotnega dohodka!

Prostor nam ne dovoljuje, da bi spregovorili še o mnogih uspehih, ki jih je dosegel v tridesetletnem razvoju ta kolektiv. Toda skoraj nobenega področja dela in življenja kolektiva ne označujejo neuspehi, čeprav seveda čaka kolektiv Agrostroja še veliko nalog, tako za izboljšanje samoupravne organiziranosti, kot večje produktivnosti, boljše organiziranosti v poslovanju, skratka pri še boljšem gospodarjenju.

E. P.

VEČ SKUPNIH NALOŽB

Te dni so v Kompasovem hotelu v Kranjski gori proslavili prvo obletnico poslovanja. V razgovoru nam je direktor hotela Bojan Plahuta med drugim povedal:

„V hotelu imamo 280 postelj, z dodatnimi ležišči pa 321. Prav v teh dneh smo dosegli rekord v zasedenosti hotela, kajti v njem ni niti ene proste sobe. Med gosti je blizu 40 odstotkov domačih gostov, in to predvsem iz Beograda, Novoga Sada in Zagreba, drugi so tuji. Največ je Nemcev, Italijanov in Nizozemcev. Tuji gosti so predvsem prehodni, tisti, ki prihajajo k nam na morje ali pa se vračajo. Med njimi je tudi veliko takih, ki bivanje podaljšajo za več dni, ker jim je v Kranjski gori všeč. Seveda si prizadevamo, da bi naše goste kar najbolj zadovoljili. Razen bazena, rekreacijske dvorane, televizije in biljarda, ki so gostom na voljo brezplačno, imamo še avtomatsko kegljišče, savno, frizeerski salon in vse drugo, kar pač mora nuditi gostom hotel A kategorije.“

Kranjska gora je bila doslej znana predvsem kot zimski športni center, zdaj pa se je začela uveljavljati tudi kot poletno alpsko klimatsko letovišče. Seveda bo potrebnih še mnogo naporov, tudi v Kompasovem hotelu, da bi tudi v letnem času, v tako imenovani „mrtvi sezoni“ privabili čimveč gostov. V Kranjski gori pa še marsikaj manjka. Ni niti letnega bazena, ni primerne dvorane za prireditve in kinopredstave, ni manjših gostišč. Tudi izbira blaga ne more zadovoljiti turistov, manjka specializiranih prodajal. Tudi komunalna ureditev kraja še ni v redu, manjka sprehajališč, klopi in kdove česa še vse.

Dr. Miha Hlade, generalni direktor Kompassa, sodi:

„Se veliko bo treba storiti. Zato bi bilo nujno, da pri tem sodelujejo tudi druge gostinsko-turistične organizacije Gornjesavske doline pa tudi industrija in trgovina. Le s skupnimi vlaganji bo mogoče doseči to, kar Kranjska gora nujno potrebuje.“

(mž)

Promet na mejnem prehodu v Šentilju, ki je znan po največji gostoti v vsej domovini, počasi upada. Glavna poletna sezona dopustov je namreč za nami, te dni pa se pričinja tudi novo šolsko leto. Največ ljudi je prestopilo mejo v Šentilju sredi avgusta in med 22. in 23. avgustom — tudi po 115 tisoč ljudi oziroma blizu 30.000 avtomobilov v 24 urah! Zato so na meji včasih odprli vseh 11 stez, kar pa še vedno ni bilo dovolj, da bi se izognili tudi gneči in zastojem. Cesta proti Mariboru, kamor se je zlivala ogromna reka avtomobilov, je ozka in zastarela, zato tudi ni kos tolikšnemu prometu. Kolone avtomobilov so se včasih vijugale deset in več kilometrov daleč. Torej, življenje v Šentilju se počasi umirja, ljudi na mejnem prehodu pa že skrbi, kaj bo meseca decembra, ko bodo naši zdomci znova pričeli prihajati domov na kolektivne donuste.

(Tekst in foto: A. ULAGA)

